

Relacions de la Unió Europea amb els països de l'Associació Europea de Lliure Comerç

Mireia Boira Bella

**Treball Final de Grau
Facultat de Dret
Grau en Ciències Polítiques i de l'Administració
Tutor: Mariona Illamola Dausà
Curs 2014/2015
Primera convocatòria**

Agraïments

Vull agrair a la Mariona Illamola, professora de la Universitat de Girona per haver sigut la meva tutora en el Treball Final de Grau, ja que la seva orientació constant i l'ajuda tècnica, han estat essencials.

També agraeixo molt la col·laboració de Christian Franklin, professor de la Universitat de Bergen per haver-me aconsellat.

Finalment dono les gràcies al suport incondicional dels meus pares, Lluís i Lita i a la meva germana Aida per haver estat al meu costat en tot moment.

Índex

1. Introducció.....	4
2. Breu referència als acords bilaterals i multilaterals	6
3. Les relacions amb Suïssa.....	8
4. L'Associació Europea de Lliure Comerç	10
4.1 Procés d'adhesió d'Islàndia a la Unió Europea	13
4.2 Procés d'adhesió de Noruega a la Unió Europea.....	14
5. L'Espai Econòmic Europeu	16
6. L'estructura del sistema institucional EEE	19
6.1 Els òrgans institucionals EEE-AELC	20
6.2 Els òrgans mixtes de l'Espai Econòmic Europeu	22
6.3 Les institucions i els organismes de la Unió Europea	23
7. Els àmbits competencials de l'Espai Econòmic Europeu.....	24
7.1. La lliure circulació de persones	25
7.1.1 El dret de circular: <i>espai Schengen</i>	26
7.1.2 La documentació pertinent.....	29
7.1.3 Lliure circulació de treballadors.....	33
7.2. Lliure circulació de mercaderies	35
7.3 La lliure circulació serveis i llibertat d'establiment	38
7.4. La lliure circulació de capital.....	39
8. Conclusions.....	41
9. Bibliografia.....	43

1. Introducció

Aquest treball d'investigació té el propòsit de fer una comparativa entre diferents relacions que s'estableixen entre els països que formen part de la Unió Europea i els que formen part de l'Associació Europea de Lliure Comerç. Vaig escollir fer aquest tipus de recerca per diversos motius.

Al començament quan em van dir que havia d'escollir la temàtica del meu treball de final de grau em van venir diferents idees al cap, totes elles barrejades i desorganitzades. Després d'estar pensant sobre el tema em vaig decidir.

Primer de tot vaig pensar que seria interessant treballar alguna cosa sobre el funcionament de l'Espai Econòmic Europeu i les diverses relacions que s'estableixen entre els països que formen part de la Unió Europea i els que formen part de l'Associació Europea de Lliure Comerç. D'aquesta manera podria veure quins són els motius que determinen la decisió dels diferents països alhora de decidir si formar part de la Unió Europea.

La meua metodologia de treball parteix dels diferents acords bilaterals i plurilaterals que té subscrits actualment la Unió Europea amb tercers països, principalment l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu i els acords bilaterals establerts entre la Unió Europea i Suïssa.

Un cop tenia decidit el tema en general només em calia pensar sobre quins continguts específics em centraria.

La Unió Europea és un tema que em resulta molt interessant i em desperta curiositat, tot i que també considero que és una temàtica una mica complicada de treballar. És per això que l'objectiu general que em vaig plantejar alhora de portar a terme el treball va ser entendre realment quin és el seu funcionament i quines relacions particulars s'estableixen entre els estats que la integren i tercers països, estudiant concretament el cas de Noruega, Islàndia, Liechtenstein i Suïssa.

Com a objectius específics, i no tan generals, volia conèixer els motius veraders els quals tenia cada país per tal de decidir si formar part de la Unió Europea i l'Espai Econòmic Europeu, d'aquest últim i de l'Associació Europea de Lliure Comerç o bé d'aquesta i tenir establerts diferents acords bilaterals amb la Unió, com és el cas de Suïssa.

El fet d'identificar aquests motius em permetria extreure unes conclusions sobre la manera que té de funcionar la Unió Europea. És doncs que amb aquesta investigació podré veure quins patrons es donen i perquè cada país ha escollit el seu.

Aquest projecte està orientat a la interpretació a través de l'estudi de diferents països amb casos particulars per determinar i arribar als objectius plantejats.

El treball està dividit en diferents parts. En la primera part es fa una breu descripció dels diferents acords i la seva tipologia.

Seguidament s'explica la concreta situació en la qual es troba actualment Suïssa. A continuació d'aquesta es fa una l'explicació de l'Associació Europea de Lliure Comerç, parlant concretament dels casos d'Islàndia i Noruega.

Per altra banda, s'explica el mercat interior que desemboca en la creació de l'Espai Econòmic Europeu.

Després s'estudia el sistema institucional de l'Espai Econòmic Europeu per tal de veure la relació entre els tres grups d'òrgans que l'integren; els que formen part de la Unió Europea, els de l'Associació Europea de Lliure Comerç i els del propi Espai Econòmic Europeu. Finalment, quins són els àmbits competencials d'aquest últim, explicant les quatre llibertats de la Unió Europea (lliure circulació de persones, la lliure circulació de mercaderies, la lliure circulació de serveis i llibertat d'establiment i la lliure circulació de capital).

I per últim, les conclusions, on es mostra principalment la meua opinió personal.

La resolució de la hipòtesi, *quines són les relacions que s'estableixen entre els països de l'Associació Europea de Lliure Comerç i la Unió Europea*, seran la principal motivació per tal de realitzar el treball. Aquesta hipòtesi va sorgir pel fet de plantejar-me si un estat, podria arribar a desenvolupar-se i a tenir unes millors condicions de vida formant part o no de la Unió Europea. Quan em va sorgir aquesta idea, vaig pensar que seria interessant el fet de fer-ne un estudi per mi mateixa.

2. Breu referència als acords bilaterals i multilaterals

Actualment la Unió Europea (UE), té subscrits al voltant de 900¹ acords amb tercers països i organitzacions internacionals. Aquests poden ser acords bilaterals en el cas de que l'acord estigui integrat per dues parts o multilaterals en el cas de que estigui integrat per més de dues parts. El mètode d'acords subscrits per la Unió Europea amb tercers països i organitzacions internacionals, constitueix un mitjà d'actuació i presència internacional molt útil i molt utilitzat per tal de poder assolir alguns dels objectius de la Unió Europea. Són molt nombrosos els compromisos que per qualsevol d'aquestes formes ha portat a terme la Unió Europea en l'escena internacional. Com molts són també els àmbits i les polítiques per ells regulats o afectats. (Bacaria 2008, p.128)

La majoria dels acords són acords comercials d'àmbit sectorial que repercuteixen en els productes tèxtils, siderúrgics, agrícoles, la pesca, el transport i la investigació, els quals queden de l'abast de la política comercial comuna. (Bacaria 2008, p.128)

Els acords més importants són els que formen part de l'àmbit més general i els que tenen per objectiu crear àrees de lliure comerç i algunes vegades, unions duaneres.

La tipologia dels acords els diferencia entre acords d'associació, acords de cooperació i acords mixtes.

Els *acords d'associació* de la Unió Europea són instruments del dret comunitari. En aquests casos s'estableix una relació contractual entre la UE i tercers països els quals garanteixen una col·laboració econòmica estreta i un suport financer.

Aquest tipus d'acords es poden trobar en dues situacions diferents; per tal de mantenir vincles especials entre alguns estats membres i tercers països o bé en vista d'una possible adhesió a la Unió Europea i a la construcció d'una unió duanera amb un estat o un grup d'estats. Com per exemple, l'Acord de l'Espai Econòmic Europeu.

Els acords d'associació són considerats els acords més ambiciosos. (Bacaria 2008, p.129)

Des dels inicis dels anys noranta, pel que fa als acords amb els països de l'Europa central i oriental, la UE va intensificar de manera notòria les seves relacions amb la majoria dels països de l'Europa de l'Est i van signar acords d'associació amb diferents estats, els quals atorgaven als països signataris un estatus d'associats a la UE. Actualment es pot dir que hi ha acords els quals ja no estan vigents, aquests són els que fan referència als estats que han passat a ser membres de la Unió Europea. En canvi hi ha acords que si que segueixen

¹ El nombre d'acords que té subscrits la Unió Europea amb tercers països i organitzacions internacionals està extret de la pàgina oficial de la Unió.

sent vigents, com per exemple l'Acord d'Associació de Lliure Comerç o els acords bilaterals que la UE té establerts amb Suïssa, perquè en aquests casos es tracta de països que avui en dia segueixen sense formar part de la Unió Europea.

Els *acords de cooperació* de la Unió Europea són els acords que aquesta té subscrits amb diferents països que es troben en vies de desenvolupament i els quals no comporten un tractament comercial de tracte preferent.

Normalment aquests acords preveuen, juntament amb la cooperació comercial, diferents mesures de promoció i diversificació de les relacions comercials, (sense tenir previstes reduccions aranzelàries), més cooperació econòmica, la qual està dirigida en gran part al sector privat i que ha de repercutir en benefici tant del donant com del beneficiari, i una última condicionalitat de l'ajuda al fet que els països beneficiaris respectin els drets humans i mantinguin règims democràtics. (Bacaria 2008, p.128)

La Unió Europea té subscrits acords de cooperació amb els països de la Comunitat d'Estats Independents, amb el principal objectiu d'ajudar aquestes economies a portar a terme el procés de transició en direcció a una economia de mercat.

Per una banda, porta iniciatives d'ajut als països de l'Europa de l'Est. D'aquesta manera ha esdevingut un element actiu en la creació del Banc de Reconstrucció i Desenvolupament, en el qual hi participen els 24 països més industrialitzats del món amb l'objectiu final de facilitar en aquesta regió la transició cap a economies de mercat.

Per altra banda, la Unió Europea també és l'encarregada de coordinar l'ajut dels països industrialitzats cap als països de l'Europa de l'Est.

Els *acords mixtes* són els acords on la competència la qual es troba dins de l'acord, s'estableix compartida entre la Unió Europea i els estats. En la respectiva firma dels acords estan presents la Unió Europea i els Estats membres i ambdós signen l'acord.

La diferència està en el fet que quan els acords no són mixtes, aquests són formalitzats només per la UE, no requereixen unanimitat, només majoria qualificada del Consell. A la pràctica però, aquests tipus d'acords normalment són mixtes, tot i que s'estableixin excepcions. (Bacaria 2008, p.128)

En el cas del Marroc, durant els anys setanta aquest país tenia establert un acord de cooperació amb la Unió Europea i finalment als anys noranta aquest acord van esdevenir acord d'associació.

En aquest treball em centraré en l'acord d'associació anomenat Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu (EEE) entre la Unió Europea i els països que formen part de l'organització internacional Associació Europea de Lliure Comerç (AELC) perquè em resulta

un cas interessant i amb els diferents acords bilaterals que s'estableixen entre Suïssa i la Unió Europea perquè considero que és un cas particular ja que aquest país forma part de l'Associació Europea de Lliure Comerç però no de l'Espai Econòmic Europeu.

3. Les relacions amb Suïssa

Suïssa el 1992 va negociar, com a membre de l'Associació de Lliure Comerç², l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu³ amb la Unió Europea.

Després d'un referèndum que es va celebrar el 6 de desembre de 1992 i el qual va tenir un resultat contrari a la participació a l'EEE, el Consell Federal de Suïssa va paralitzar la candidatura de Suïssa a la UE i a l'EEE.

Amb l'objectiu de prosseguir la integració econòmica amb la Unió Europea, Suïssa va negociar un conjunt d'acords bilaterals que es van aprovar en dos voltes diferents i que van ser precedits de "l'Acord del segur⁴" que la Comunitat Europea i Suïssa ja havien firmat el 1989.

La primera volta d'acords bilaterals adoptada el 2002, englobava polítiques sobre el transport aeri, la contractació pública, la investigació, l'agricultura, les barreres tècniques al comerç (les quals s'eliminarien mitjançant el principi de reconeixement mutu), el transport terrestre i el lliure establiment o circulació de persones. És important destacar que aquesta última política està sent objecte de debat arrel del referèndum celebrat a Suïssa el febrer del 2014 sobre les quotes per als treballadors estrangers i altres normes en matèria d'immigració. L'aprovació del referèndum per un estret marge posa doncs en perill els acords bilaterals i podria suposar la pèrdua de vigència de tota aquest primer grup d'acords, a no ser que es trobi una solució diplomàtica o institucional al respecte.

Per altra banda, la segona volta d'acords bilaterals adoptada el 2005, comprèn entre d'altres els acords de Schengen, la fiscalitat dels interessos de l'estalvi, la lluita contra el frau, els productes agrícoles processats, les estadístiques, les pensions, el medi ambient, el programa audiovisual MEDIA, l'educació, la formació professional i la joventut.

Amb aquests dos grups d'acords, el nombre d'acords bilaterals establerts entre Suïssa i la Unió Europea supera els 120. Arrel de la seva celebració, Suïssa s'ha vist obligada a incorporar part del Dret derivat de la UE al seu ordenament jurídic. No obstant això, no s'ha

²L'Associació Europea de Lliure Comerç i l'Espai Econòmic Europeu s'explicaran específicament en apartats posteriors.

³La informació d'aquest apartat està extreta de la pàgina oficial del Parlament Europeu.

⁴L'acord del segur garantia a les companyies d'assegurances suïsses els mateixos drets d'establiment a la UE que per les companyies dels estats membres.

creat cap òrgan ni tribunal supranacional dedicat a resoldre litigis, sinó que una vegada a l'any es reuneixen els comitès bilaterals sectorials de les dues parts (UE i Suïssa).

A la pràctica, la legislació suïssa sol seguir la de la UE, inclús en sectors que no estan inclosos en els acords bilaterals. A més a més, els tribunals helvètics solen seguir la jurisprudència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea, tot i que no estiguin obligats a fer-ho.

Al 2010, el Consell de la Unió Europea i el Parlament Europeu van considerar que aquest règim jurídic era massa complexa i van observar que hi havia falta de participació democràtica dels ciutadans suïssos, els quals no poden influir en la legislació de la Unió perquè no eren membres de la Unió Europea.

A banda d'això, és impossible preveure la transposició de la legislació relativa al mercat interior, l'aplicació de les normes i les resolució de litigis. Per tal de poder solucionar les dificultats institucionals, el 22 de maig de 2014 la Unió Europea i Suïssa van portar a terme negociacions per tal de poder aconseguir un acord marc institucional, després de l'adopció dels mandats a Suïssa i la UE, el desembre de 2013 i el maig de 2014 respectivament.

Aquestes negociacions tenen com a objectiu resoldre els problemes derivats tant del caràcter canviant de les normes de la UE relatiu al mercat interior com de la falta d'un mecanisme de solució de litigis pels tractats bilaterals.

La última volta en la qual desemboquessin les negociacions hauria d'adoptar-se per referèndum a Suïssa. Aquesta volta també podria contribuir a la resolució d'un altre assumpte delicat en les relacions entre la UE i Suïssa: el referèndum que els votants suïssos van aprovar per un estret marge el febrer de 2014, el qual obliga al Govern suís a imposar restriccions pel que fa als estrangers, inclosos els ciutadans de la UE. Aquestes restriccions serien contràries a l'acord sobre la lliure circulació de persones.

En general, els ciutadans suïssos volen protegir la seva independència i la seva capacitat per participar de forma directa a la legislació interior, i de moment sembla poc probable que recolzin un règim el qual limiti la sobirania del seu país.

4. L'Associació Europea de Lliure Comerç

El primer pas que es dona en els antecedents de l'Associació Europea de Lliure Comerç és l'any 1951 per tal de crear la Comunitat Econòmica Europea, el porten a terme Bèlgica, França, Alemanya, Itàlia, Luxemburg i Holanda formant *La Comunitat Europea del Carbó i l'Acer* (CECA) a París. (Abrams, et.al 1990, p.4)

La CECA va crear un mercat comú pels productes del carbó i l'acer i va adoptar la presa de decisions a nivell europeu pels sectors d'aquests dos productes. Així doncs, el poder del carbó i de l'acer va ser transferit dels estats membres a la CECA. (Cogen 2015, p.29)

L'any 1955, seguit del fracàs de voler formar una *Comunitat Europea de Defensa* i una *Unió Política Europea*, els mateixos sis estats es van posar d'acord per tal de formar un mercat comú i una unió duanera, el qual preveia el lliure moviment de béns, persones, capital i serveis (les quatre llibertats).

Així doncs, van establir la *Comunitat Econòmica Europea* (CEE)⁵. (Cogen 2015, p.29)

La Comunitat Econòmica Europea és una organització internacional creada pel Tractat de Roma de 1957 amb la finalitat d'establir un mercat únic, especialment de mercaderies i una unió duanera.

Aquesta unió duanera representa doncs un estadi més en la integració econòmica europea. Com a exemple més característic a aquest tipus de model, es podria mencionar el cas de Benelux⁶, integrat per Bèlgica, Luxemburg i els Països Baixos. (Olesti, 2005, p.237)

En conseqüència, el Regne Unit amb el rebuig de participar a la CECA i la CEE va crear juntament amb Àustria, Dinamarca, Noruega, Portugal, Suècia i Suïssa l'Associació Europea de Lliure Comerç (AELC) l'any 1960 i el 4 de gener van firmar a Estocolm el conveni respectiu el qual va entrar en vigor el 3 de maig del mateix any.

Els primers països integrants de l'AELC van ser: Àustria, Dinamarca, Noruega, Portugal, Suècia, Suïssa i el Regne Unit. Finlàndia es va unir l'any 1961 com a membre associat i el 1986 com a membre de ple dret, influenciada per la URSS la qual volia que Finlàndia es mantingués al marge de les influències directes occidentals com ara la Comunitat Europea del Carbó i l'Acer i la Comunitat Econòmica Europea. (Cogen 2015, p.29)

Per altra banda, Islàndia va esdevenir membre de l'AELC el 1970 després de considerades negociacions sobre la indústria pesquera, la qual era el seu assumpte de més pes i Liechtenstein l'any 1991. (Abrams 1990, p.4)

⁵S'utilitzarà CEE, CE o UE segons a la data a la qual es faci referència.

⁶El Benelux és un acrònim provinent de la unió de les primeres síl·labes dels noms de cadascun dels tres països que la integren.

Després de la signatura del Tractat de Maastricht l'any 1992 la CEE va desaparèixer com a tal i va passar a anomenar-se Comunitat Europea. (Abrams, et.al 1990, p.4)

El tractat de la Comunitat Econòmica Europea es va signar el març del 1957 i emmarcava una ampla visió basada en la integració econòmica anant més enllà d'una simple cooperació en qüestions comercials. (Abrams, et.al 1990, p.4)

La reacció que va tenir el Regne Unit envers la CEE va ser variada i complexa, considerada una de les etapes d'integració econòmica.

Per una banda, va fracassar per la insistència britànica per tenir un tracte preferencial de la seva mancomunitat i, per altra banda, per la especial relació amb els Estats Units i perquè tenia por a un possible debilitament del procés de consolidació de la Comunitat Econòmica Europea, ja que l'AELC s'hi havia establert com a contrapès econòmic, impulsada la CEE principalment per interessos polítics. Les relacions amb aquesta, més endavant anomenada Comunitat Europea i finalment Unió Europea, va esdevenir des del començament en el nucli de les activitats de l'AELC. Un exemple clar és el fet que, el 1973 el Regne Unit, Dinamarca i Irlanda van deixar de ser membres de l'AELC per unir-se a la Comunitat Econòmica Europea. Seguidament ho va fer Portugal l'any 1986.

A principis del 1995, Àustria, Finlàndia i Suècia van marxar de l'AELC per tal de poder ser membres de la CE. La sol·licitud per part de Noruega per tal de formar-ne part va ser rebutjada a través del referèndum nacional que es va portar a terme el novembre de 1994, després de que els votants suïssos rebutgessin l'entrada a l'EEE en el referèndum celebrat el desembre de 1992. Tal hi com s'ha explicat doncs, quan Suïssa va concloure una sèrie de tractats bilaterals amb la CE com a alternativa a formar part de l'EEE. El 21 de juny de 2001, els quatre membres de l'AELC; Islàndia, Noruega, Liechtenstein i Suïssa van signar una nova convenció, la Convenció de Vaduz (la qual reemplaçava la que havia estat Convenció d'Estocolm) de l'AELC la qual va entrar en vigor l'1 de juny de 2002. (Cogen 2015, p.29)

L'Associació Europea de Lliure Comerç, també coneguda com a EFTA (*European Free Trade Association*) és doncs una organització intergovernamental creada com a alternativa pels estats europeus que no podien o que preferien no unir-se a la Comunitat Econòmica Europea; Islàndia, Suïssa, Noruega i Liechtenstein. S'encarrega de la promoció del lliure comerç i de la integració econòmica en benefici dels seus quatre estats membres actuals. S'estableix com una zona de lliure comerç per a la lliure circulació de mercaderies. El fet d'esdevenir una zona de lliure canvi s'entén que s'eliminen els obstacles aranzelaris i no aranzelaris a les exportacions i importacions comercials dels productes que són originaris dels quatre estats membres que la formen, mantenint cada un d'ells la seva pròpia política

aranzelària respecte els tercers països. És a dir, cada un d'aquests estats de l'associació ha d'eliminar tots els drets de duana, les taxes que tenen un efecte equivalent als drets de duana, així com les restriccions quantitatives i les mesures que tenen un efecte equivalent a aquestes restriccions al comerç dels productes que són originaris d'aquests Estats que integren la zona; però cadascun d'aquests té el dret d'aplicar les polítiques sobre aranzels que vulgui respecte les seves relacions amb tercers països, considerada una de les etapes d'integració econòmica. (Olesti, 2005, p.236)

Per tant, s'entén que les àrees de lliure comerç són el resultat dels acords de lliure comerç entre dos o més estats.

Els països que formen part de l'AELC⁷ són considerades economies obertes altament competitives les quals representen un gran mercat amb important poder adquisitiu per càpita. A Liechtenstein i Suïssa s'hi estableixen centres financers internacionals i líders en diferents sectors industrials, on s'hi inclouen productes farmacèutics i productes químics.

Per altra banda els dos països nòrdics, Islàndia i Noruega destaquen per les indústries relacionades amb els seus abundants recursos naturals, inclosos el petroli, el gas, l'electricitat i el peix, i també són actius en diversos sectors de serveis. (Cogen 2015, p.29)

A més a més, els estats que formen part de l'AELC han negociat de manera conjunta tractats de lliure comerç amb altres estats. (Abellán 2005, p.325).

Des dels inicis de la dècada del 1990 l'AELC va intentar activament promoure les relacions comercials amb tercers països tan dins com fora d'Europa, com per exemple: Costa Rica, Montenegro o Canadà. A més a més, els països de l'AELC volien contribuir en l'expansió del comerç a nivell mundial.

Concretament, el Tractat AELC del 1960 establia la progressiva eliminació dels aranzels i impostos fronterers sobre els productes industrials, però no afectava als productes agrícoles i de comerç marítim. (Cogen 2015, p.29)

El conveni de d'aquesta convenció inclou 21 annexes (de la A a la U) i un protocol en el lliure moviment de persones entre Suïssa i Liechtenstein. Es va afegir també un acte final. (Cogen 2015, p.30)

L'annex U en la convenció de 2001 declara que Noruega té el dret d'exemptar el territori d'Svalbard des de l'aplicació de la convenció de l'AELC (amb l'excepció del comerç de béns).

⁷ El seu respectiu funcionament s'explicarà en l'apartat sisè.

Actualment l'associació és responsable de l'administració de la convenció de l'AELC, la qual forma les bases legals de l'organització i les relacions de lliure comerç entre els estats que formen la convenció. També s'encarrega de la xarxa mundial de l'AELC la qual es basa en els acords de lliure comerç i d'associació i en l'acord de l'Espai Econòmic Europeu (EEE).

La Convenció de Vaduz i els acords de lliure comerç de l'AELC estan gestionats per l'oficina de Ginebra i l'acord EEE per l'oficina de Brussel·les. (Abrams, et.al 1990, p.4)

4.1 Procés d'adhesió d'Islàndia a la Unió Europea

Pel que es refereix al procés d'Islàndia⁸ a la UE, arrel de la crisi mundial del 2008, les eleccions que es van celebrar l'abril de 2009 a aquest país van mostrar un recolzament considerable als partits favorables a l'adhesió a la UE i Islàndia va presentar la seva sol·licitud d'adhesió al Consell el juliol de 2009. Aquest, amb la opinió favorable de la Comissió, la va acceptar el 17 de juny de 2010.

El procés d'adhesió es va iniciar el juny de 2011. Dels trenta tres capítols de negociació que es van portar a terme, vint-i-set s'han obert i onze han conclòs de forma provisional. En queden sis per obrir, inclòs el capítol clau sobre la pesca. El capítol del sector agrícola, un assumpte delicat a causa del sistema islandès de subvencions, se'n fa necessària una major adaptació. Els capítols relatius a la seguretat alimentària (els quals hauran d'estudiar les restriccions del país a les importacions de carn procedents de la UE) i a la circulació de capitals també requereixen una atenció especial. Les negociacions per a resoldre els conflictes pesquers entre la UE i Islàndia, (el principal assumpte tècnic que podria bloquejar l'adhesió), sembla que garanteixin resultats prometedors.

Tot i això, a l'abril del 2013 les eleccions al Parlament islandès van donar la victòria a partits de centredreta, el Partit de la Independència i el Partit Progressista, els quals van adoptar un programa de suspensió del procés d'adhesió. El 25 de febrer de 2014, el Govern va proposar una resolució per retirar la sol·licitud d'adhesió a la UE. Aquesta qüestió es va sotmetre a debat en el Parlament, al mateix temps que hi havia peticions populars i manifestacions en recolzament de la continuació de les negociacions. Actualment, la proposta del Govern segueix pendent d'aprovació.

Amb independència del resultat, les institucions de l'AELC i l'Acord sobre l'EEE poden seguir funcionant formalment sense greus alteracions.

⁸ La informació d'aquest subapartat està extreta de la pàgina oficial del Parlament Europeu.

Després de l'acceptació de la sol·licitud d'Islàndia, es van potenciar les relacions bilaterals entre el Parlament Europeu i l'islandès, al Althing, amb la creació de la Comissió Parlamentària Mixta UE-Islàndia. La freqüència de les reunions d'aquesta comissió podria anar reduint-se si les negociacions d'adhesió segueixen suspeses.

Per altra banda, la Comissió d'Assumptes Exteriors del Parlament Europeu també segueix de prop el procés mitjançant informes periòdics.

Si finalment s'arribés a portar a terme l'adhesió d'Islàndia a la Unió Europea, aquesta deixaria llavors de ser membre de l'Associació Europea de Lliure Comerç, però seguiria sent membre de l'Espai Econòmic Europeu perquè seria part de la Unió Europea i actualment gaudeix de l'estatut de candidat.

4.2 Procés d'adhesió de Noruega a la Unió Europea

En el cas de Noruega⁹, aquest és un Estat la integració del qual en algunes polítiques europees és notable, no ha aconseguit el punt mig entre les intencions dels governs d'adherir-se a la Unió Europea, i ha obtingut el constant rebuig de la seva ciutadania, la qual ha renunciat per mitjà de referèndum en dues ocasions la seva pertanyença a la UE.

Pel que fa al petroli, fins a finals de la Primera Guerra Mundial, Noruega era un dels països més pobres d'Europa, en el que l'agricultura, la ramaderia i la pesca eren la seva font principal d'ingressos. A principis del segle XX, aquest país va descobrir el potencial de l'aigua i va utilitzar d'hidroelectricitat per tal de poder desenvolupar la indústria, la qual es va convertir en la principal font d'energia de Noruega. Més endavant, durant la dècada del 1950, el desenvolupament de la indústria química i l'explotació de minerals van provocar un auge econòmic al país nòrdic.

Tot i això, ha estat el descobriment dels jaciments de petroli al Mar del Nord l'any 1969 i explotats durant els anys 70, el principal motiu el qual ha fet de Noruega un dels països més rics del món, amb un PIB per habitant de 62.400 euros i ocupant el primer lloc mundial en l'índex de desenvolupament humà.

L'abril de 1962, Noruega va sol·licitar per primera vegada la seva adhesió a la Comunitat Econòmica Europea, tal hi com s'ha explicat en apartats anteriors.

⁹ La informació d'aquest apartat està extreta de la pàgina oficial World Press

Tot i això, va continuar insistint en la seva vocació europea tornant a sol·licitar la seva entrada a la Comunitat l'any 1963, arribant d'aquesta manera a firmar els tractats d'adhesió el gener de 1972.

Aquell mateix any, el 53,5% del noruecs va rebutjar en un referèndum, l'adhesió a la CEE.

Tot i la negativa per part dels ciutadans, el país escandinau no va rebutjar la opció de l'adhesió i va tornar a sol·licitar-la el 1992. D'aquesta manera s'obrien un any després les negociacions.

Un nou referèndum amb resultat negatiu el 1994, amb un 52,2% de vots negatius, va aturar els avenços de Noruega en el seu camí cap a la Unió Europea.

Després de les dos consultes que es van fer a la població noruega el 1972 i el 1994, ambdues amb resultats negatius, la qüestió de l'adhesió a la UE es trobava aparcada en la política interna noruega.

Tot i que els partits polítics segueixen fent referència a la qüestió de l'adhesió en els seus programes, a curt termini no es convocarà un nou referèndum, que amb tota probabilitat en un moment en el que Europa passa per dificultats econòmiques, tornaria a ser rebutjat per la població.

No és suficient en fer referència a l'actual Noruega i veure l'alt nivell de vida dels seus ciutadans, la qual s'estableix com a principal causa de rebuig de la població noruega a la seva pertanyença a la Unió Europea. La memòria recent del país es clau per entendre la seva resistència a involucrar-se més profundament a la UE.

Després d'alguns segles de la unió forçada amb Dinamarca, i posteriorment, amb Suècia, fins a la seva independència el 1905, Noruega va veure amb desconfiança ja des de principis del segle XX, propostes com per exemple la del 1930 a una unió federal europea.

Després del Regne conjunt entre Noruega i Dinamarca encara sota hegemonia danesa, la dominació sueca, la qual es va estendre des de 1814 a 1905, és vista per el poble noruec com una humiliació.

La població noruega estava composta en aquell moment essencialment per campessis i no hi havia nobles en el país des de que els danesos van deixar Noruega. Suècia contava amb una important noblesa, inspirada en la francesa, i menyspreava als representants de Noruega que arribaven a Estocolm, fet que afavoria al augment del nacionalisme noruec. Posteriorment a la Segona Guerra Mundial, Noruega va patir la ocupació alemanya amb una posició ambigua per part sueca.

Tot i això, la forma de percebre el nacionalisme durant la guerra i les conseqüències traumàtiques per als principals estats implicats no eren igual en el cas de de Noruega. Per això, després del 1945, els noruecs no consideraven tan necessari participar en l'Europa unida que s'estava creant.

Actualment, el rebuig dels noruecs a l'adhesió també s'explica tenint en compte l'alt nivell de benestar del que gaudeixen els ciutadans d'aquesta nació nòrdica. La falta d'interès, la por a perdre sobirania i a que els drets dels que avui gaudeixen els noruecs no es vegin igualment representats dins de la UE; el risc de perdre recursos amb l'adhesió, per exemple, en el sector de la pesca, representant igualment, raons de pes de la negativa noruega a donar el pas definitiu cap a la Unió Europea.

Per tant, en el cas de Noruega, aquesta ha paralitzat el procés d'adhesió a la Unió Europea, després d'haver presentat la seva candidatura a formar part d'aquest organisme tres vegades. No gaudeix llavors de l'estatut de candidat com a membre, a diferència de Turquia per exemple, que si que gaudeix d'aquest estatut.

5. L'Espai Econòmic Europeu

L'Espai Econòmic Europeu¹⁰ es va formar l'any 1994 per tal d'ampliar les disposicions de la Unió Europea sobre el mercat interior als països de l'Associació Europea de Lliure Comerç. La legislació relativa al mercat interior passa a formar part de l'ordenament jurídic dels països de l'EEE quan aquests accepten la seva incorporació, la supervisió de la seva aplicació i el seu compliment es porta a terme per diferents organismes específics de l'AELC i d'un comitè parlamentari mixt, els quals tractaré més endavant, concretament en el sisè apartat.

La UE i dos dels seus socis en l'EEE, Noruega i Islàndia, també estan vinculats per diverses polítiques septentrionals, és a dir, estan vinculats a aquestes polítiques per la seva ubicació en el nord d'Europa.

La seva creació va permetre als països de l'Associació Europea de Lliure Comerç a participar en el mercat interior de la UE sense haver-se d'adherir a la UE.

¹⁰ La informació sobre aquest apartat està extreta de la pàgina oficial de l'AELC.

Els seus antecedents es remunten al fet de que el 1992, els set països que llavors formaven l'AELC van negociar un acord el qual permetés participar en l'ambiciós projecte del mercat interior de la Comunitat Europea, iniciat el 1985 i completat a finals de 1992.

L'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu es va signar a Porto el 2 de maig de l'any 1992 per la CEE i els set estats membres de l'AELC que llavors eren; Àustria, Finlàndia, Islàndia, Liechtenstein, Noruega, Suècia i Suïssa. Tanmateix l'Acord EEE també estableix que quan un estat es converteix en membre de la UE, aquest passarà a formar part de l'Acord sobre l'EEE, la qual cosa condueix a una ampliació de la Espai Econòmic Europeu.

Tot i això, l'acord no va entrar en vigor fins l'1 gener de l'any 1994 degut al rebuig de Suïssa, la qual no va ratificar l'acord corresponent, a través del resultat negatiu d'un referèndum celebrat el desembre de 1992.

L'any 1995, Àustria, Finlàndia i Suècia es van adherir a la UE i els 15 Estats membres de la UE, juntament amb els tres Estats de l'AELC Islàndia, Liechtenstein i Noruega, van esdevenir les parts contractants de l'EEE, actualment 31 estats.

Als tres últims se'ls anomena "EEE-AELC" per tal d'entendre de manera més clara que el quart estat de l'AELC, Suïssa, no forma part en l'Acord sobre l'EEE.

Els deu últims estats que es van adherir a la UE l'1 de maig de 2004 han passat a formar part automàticament de l'EEE, igual que Bulgària i Romania el 2007 i Croàcia el 2013.

Els membres de l'Acord EEE tenen com a principal objectiu (tal hi com s'estableix en l'article 1 del seu Acord), promoure un reforçament seguit i equilibrat de les relacions comercials i econòmiques entre els estats que en formen part, en igualtat de condicions de competència i en observança d'unes normes comunes, per tal de crear un Espai Econòmic Europeu homogeni.

Per aconseguir els seus objectius, l'Acord de l'EEE¹¹ inclou l'eliminació sobretot, en els seus aspectes tècnics, dels obstacles a la lliure circulació de mercaderies, serveis, capitals i persones entre la UE i els estats de l'AELC. Aquestes quatre llibertats a través de les quals s'amplia el mercat únic de la UE als tres països; Noruega, Islàndia i Liechtenstein.

A més a més de les normes referents a aquestes quatre llibertats, l'Acord implica l'aplicació de les normes de competència. L'Acord també cobreix les anomenades polítiques d'acompanyament i horitzontals, amb la intenció de consolidar el mercat interior.

Aquests camps addicionals de la cooperació inclouen la política social, la protecció dels consumidor, el medi ambient, l'educació, la investigació i el desenvolupament, les

¹¹ El funcionament de l'EEE s'explica en el punt 6 sobre en l'estructura del sistema institucional de l'EEE.

estadístiques, el turisme, les petites i mitjanes empreses, la cultura, la informació, i els serveis audiovisuals.

La cooperació entre la UE i els Estats EEE-AELC al marge de les quatre llibertats està coberta pel protocol 31 de l'Acord EEE. Els socis EEE-AELC participen en programes comunitaris en els àmbits ara mencionats i tenen veu en el seu desenvolupament i gestió a través de la participació en els seus comitès. Ja s'han començat a prendre les mesures legislatives per facilitar la plena participació dels membres de l'EEE en els programes comunitaris referents a la cooperació cultural.

Tot i això, l'EEE difereix del mercat únic comunitari en que no comprèn tots els sectors polítics de la UE; la política agrícola comuna (PAC) i la política pesquera comuna són els principals sectors exclosos en principi de l'àmbit de l'Acord. Aquest fet es dona ja que són polítiques complexes que fan més difícil la seva regulació a través de l'Acord EEE i els camps formalment exclosos esdevenen com a conseqüència que cada estat s'hagi de regular aquestes polítiques de forma particular.

Tampoc no cobreix els impostos indirectes (IVA i impostos especials), ni té una política econòmica i comercial exterior comuna (aranzel duaner comú, mesures antidúmping, etc.).

Per tant, l'EEE no constitueix un mercat completament sense fronteres, ni una autèntica unió duanera. Tot i això, preveu un lliure canvi d'un nivell molt elevat.

Encara que hi ha controls fronterers entre els Estats EEE-AELC i els de la UE, aquests controls es faciliten considerablement. Més del 80% de la legislació del mercat únic, (aproximadament unes 1.5000 directives, reglaments, decisions en el moment de la firma de l'Acord) s'aplica a l'EEE, amb la major part de la futura legislació del mercat únic. A més a més, degut a consideracions pràctiques, també s'han necessitat acords en els camps formalment exclosos de l'EEE, especialment sobre diversos aspectes del comerç de productes agrícoles i pesquers. I encara que l'Acord no cobreixi la política comercial comuna, els Estats EEE-AELC sovint han portat a terme acords comercials, paral·lels als de la UE, amb tercers països.

A grans trets, les disposicions de l'Acord EEE constitueixen una retranscripció de les quatre llibertats, segons estan fixades en el Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE). Tot i això, una de les característiques especials de l'Acord EEE és la seva continua actualització incorporant la nova legislació comunitària. Donada l'àmplia producció de legislació nova sobre el mercat interior, és necessari per mantenir la homogeneïtat de l'EEE. Les normes sobre la legislació comunitària rellevant per l'EEE s'incorpora cada mes a l'Acord, per decisió del Comité Mixt de l'EEE i pel que fa a presa de decisions de la UE, l'Acord estableix els procediments d'informació i consulta en totes les etapes.

6. L'estructura del sistema institucional EEE

En una estructura de tres pilars¹² es troba caracteritzat el procés sobre la presa de decisions de l'Acord EEE. El primer pilar es constitueix pels òrgans institucionals de la part de l'Associació Europea de Lliure Comerç – Espai Econòmic Europeu, seguidament dels òrgans mixtes de l'Espai Econòmic Europeu i finalment les institucions i organismes de la Unió Europea que participen en l'acord.

Les decisions substantives que es porten a terme estan relacionades amb l'Acord EEE i el seu funcionament i són adoptades per òrgans de l'EEE de manera conjunta, establerts aquests pel mateix Acord EEE i compostos per representants tant de part de la UE com de l'EEE-AELC.

La gestió diària de l'EEE és competència de cadascun dels 31 estats que el componen de manera individual, els quals són responsables d'aplicar la nova legislació i de l'adhesió als drets i obligacions establerts per l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu.

Per tal de que es pugui garantir l'execució i l'aplicació de les normes comunes a tots els Estats de l'EEE de manera uniforme, s'estableix un sistema de vigilància i control judicial, en el qual les institucions de la UE són responsables dels estats membres de la UE i les institucions de l'AELC-EEE.

En primer lloc, l'estructura dels tres pilars avarca el procediment de la presa de decisions.

En el pilar de l'AELC i les seves institucions, totes les decisions es porten a terme a través dels consens, en comparació amb el pilar de la UE on les decisions les quals estan relacionades amb la legislació de l'EEE, s'adopten normalment a través de la majoria de vots.

En segon lloc, l'estructura estableix la supervisió i el control judicial, i una autoritat de vigilància i un tribunal es van establir per mitjà de l'Acord EEE per tal de garantir el seguiment de l'execució i l'aplicació de la legislació de l'EEE en aquests estats.

¹² La informació d'aquest apartat està extreta de la pàgina oficial de l'AELC.

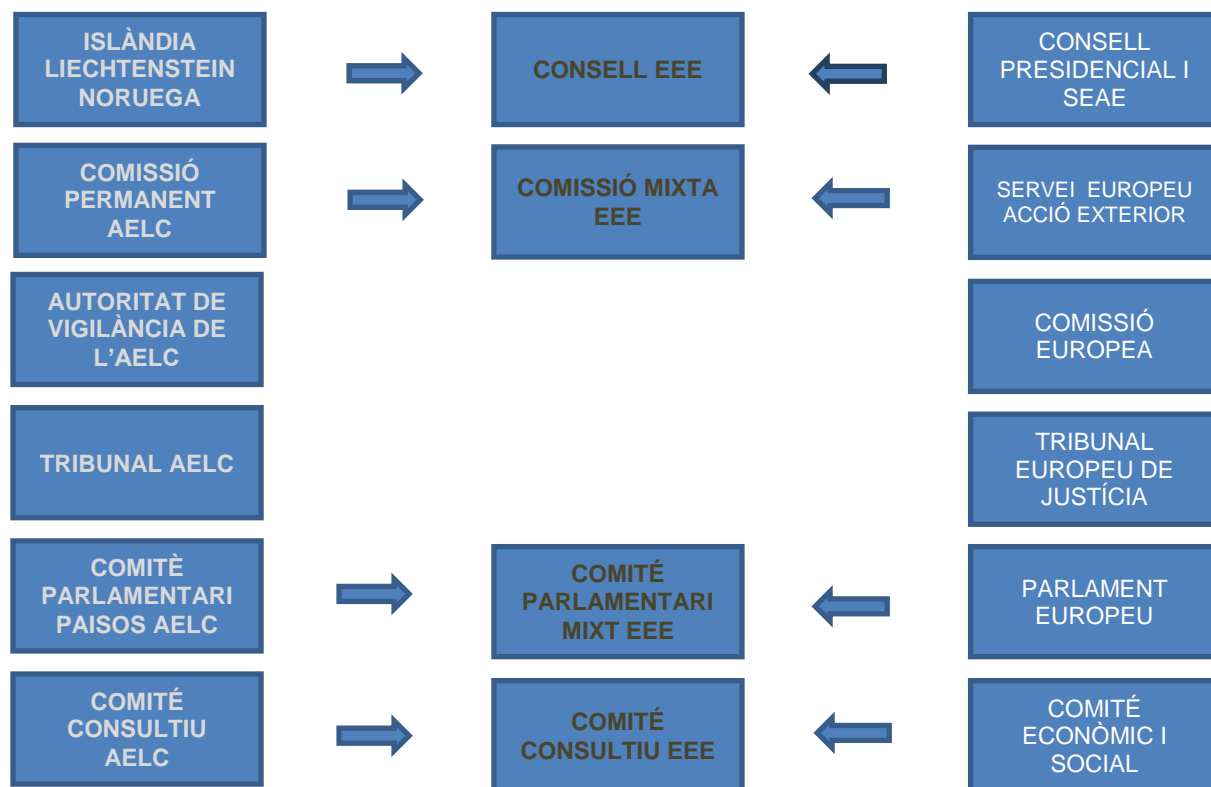

Diagrama d'elaboració pròpia per tal d'il·lustrar la gestió de l'Acord de l'Espai Econòmic Europeu. Tots els òrgans anomenats es subdivideixen en tres pilars (d'esquerra a dreta), òrgans institucionals EEE-AELC, òrgans mixtes de l'EEE i les institucions i organismes de la UE i seran desenvolupats en els següents subapartats.

6.1 Els òrgans institucionals EEE-AELC

En el cas dels òrgans institucionals EEE-AELC, s'estableixen un grup d'òrgans els quals formen part del primer pilar del sistema institucional de l'EEE i un altre grup els quals són òrgans institucionals de l'EEE-AELC però que no formen part d'aquest sistema institucional propi de l'EEE.

En primer lloc, els òrgans que constitueixen el primer pilar estan formats per una banda, pel *Comitè Permanent dels Estats de l'AELC*, on s'inclouen ambaixadors d'Islàndia, Liechtenstein i Noruega. Formen un fòrum en el qual els Estats AELC-EEE consulten de forma conjunta i arriben a una posició d'acord comuna abans de reunir-se amb la UE al Comitè Mixt de l'EEE.

Per altra banda, els organismes EEE-AELC que participen en la gestió de l'Acord EEE són en primer lloc, *l'Autoritat de Vigilància de l'AELC* (ESA), amb seu a Brussel·les. S'assegura

que aquests estats compleixin les seves obligacions en virtut de l'Acord EEE. A banda de la vigilància general del compliment, l'ESA gaudeix de competències en matèria d'ajudes estatals i contractació pública, el que reflecteix les competències ampliades de la Comissió Europea en aquests camps dins de la UE. És doncs que l'Acord EEE preveu una cooperació molt compenetrada entre l'ESA i la Comissió Europea.

El *Tribunal de l'AELC*, aquest amb seu a Luxemburg s'ocupa de les accions d'infracció contra un Estat de l'AELC-EEE respecte a l'execució, aplicació o interpretació del Dret de l'EEE. Aporta opinions consultives als tribunals dels Estats EEE-AELC sobre la interpretació de les normes de l'EEE i té competència per a la resolució de conflictes entre dos o més estats EEE-AELC. A banda, també coneix sobre els recursos de les decisions preses per l'ESA.

El *Comitè Parlamentari dels països de l'AELC* és un fòrum per a parlamentaris dels quatre estats membres: Islàndia, Liechtenstein, Noruega i Suïssa. La feina de la Comissió proporciona l'AELC amb un fort vincle a la vida política a cada país de l'AELC, i a través de la seva cooperació amb els parlamentaris a la UE, la Comissió també s'estableix com un enllaç entre la vida política de l'AELC i la UE.

El *Comitè Consultiu de l'AELC* és un fòrum de sindicats i organitzacions d'empresaris en els quatre països membres; Islàndia, Liechtenstein, Noruega i Suïssa.

A través de la seva cooperació amb els interlocutors socials a la UE, el Comitè també serveix com a enllaç entre els interlocutors socials de l'AELC i de la UE.

En segon lloc, pel que es refereix als òrgans EEE-AELC que no formen part d'aquesta estructura, per una banda hi ha la *Secretaria de l'AELC* la qual està encapçalada pel seu secretari general, assistit aquest per dos subsecretaris generals adjunts, un amb seu a Ginebra i un altre a Brussel·les. Els tres llocs es reparteixen entre els Estats membres. La divisió de la Secretaria reflecteix les activitats de l'AELC.

La seu a Ginebra s'ocupa de la gestió i negociació d'acords de lliure comerç amb tercers països, i de proporcionar suport al Consell de l'AELC.

A Brussel·les, la Secretaria presta assistència als estats membres en l'elaboració d'entrada per a la presa de decisions de la Unió Europea.

Per altra banda, el *Consell de l'AELC* és el cos amb més autoritat de l'AELC. Aquest Consell normalment es reuneix vuit vegades l'any juntament amb els caps de les diferents delegacions de l'AELC i dues vegades a l'any amb els diferents ministres.

En les reunions del Consell, es tracten a forma de debat tot tipus de temes, es negocia i es decideix sobre les qüestions de política respecte l'AELC. Cada estat membre està representat i té un vot i generalment a través del consens s'han arribat a aclarir temes de gran envergadura.

El Consell també discuteix sobre qüestions de fons, especialment pel que fa al desenvolupament de les relacions de l'AELC amb tercers països i pel que es refereix a la gestió dels acords de lliure comerç, i manté sota revisió les relacions sobre política i administració amb tercers països de la UE.

També compta amb un ampli mandat per tal de poder tenir en compte diverses polítiques sobre els diferents objectius generals i per tal de facilitar el desenvolupament dels vincles amb els altres estats, unions d'Estats o organitzacions internacionals.

Finalment, el Consell també gestiona les relacions entre els estats de l'AELC dins del marc del seu conveni.

Les qüestions relacionades amb l'EEE han estat tractades pel Comitè Permanent a Brussel·les.

6.2 Els òrgans mixtes de l'Espai Econòmic Europeu

Aquests òrgans conformen el segon pilar i porten a terme diverses funcions, posant en comú totes les decisions que es volen debatre; per una banda, pel que fa al *Comitè Mixte* també anomenat *Comitè Conjunt EEE*, és el responsable de la gestió de l'Acord EEE i en general es reuneix vuit vegades a l'any. És considerat un fòrum en el qual s'intercanvien diferents punts de vista i les decisions es prenen per consens per tal de poder-les incorporar en la legislació de la UE en l'Acord EEE. Abans del Tractat de Lisboa, aquest comitè comprenia els ambaixadors dels estats i representants de la Comissió Europea de l'AELC-EEE. D'acord amb el Tractat de Lisboa, la responsabilitat per coordinar els assumptes de l'EEE al costat de la UE va canviar de la Comissió Europea al Servei Europeu d'Acció Exterior després del seu llançament l'1 de desembre de 2010.

Quatre subcomitès assisteixen al Comitè Conjunt (en la lliure circulació de mercaderies, lliure circulació de capitals i serveis, incloent el dret de societats, el lliure moviment de persones i per últim les polítiques horitzontals i d'acompanyament). Nombrosos experts i grups de treball informen doncs, aquests subcomitès.

Per altra banda, es crea específicament un *Consell de l'EEE*. Aquest consell es reuneix dos vegades a l'any i proporciona l'impuls polític per al desenvolupament de l'Acord EEE. Els Estats EEE- AELC en aquest consell mantenen doncs una estreta relació pels seus

respectius ministres de Relacions Exteriors. Abans del Tractat de Lisboa, la Unió Europea va estar representada per l'anomenada "Troica", la qual va ser dirigida pel Ministre de Relacions Exteriors de la presidència rotativa del Consell de la Unió Europea, la Comissària Europea de Relacions Exteriors i l'Alt Representant per a la política exterior de la UE i Seguretat Política.

Quan les dues últimes posicions es van fusionar sota el Tractat de Lisboa, el Consell de la UE va decidir que el Consell de l'EEE continuaria sent presidit pel costat de la Unió Europea per a la presidència de torn. La Presidència del Consell de l'EEE s'alterna entre la UE i el costat AELC. A banda de la reunió general, normalment es porta a terme un debat sobre una àmplia gama de diferents temes polítics estrangers. Com a part d'una avaluació sobre el funcionament general de l'Acord EEE, el Comitè Mixt de l'EEE prepara un informe sobre les seves activitats en cada reunió del Consell EEE. Aquest també pren en consideració les resolucions adoptades pel Comitè Parlamentari Mixt de l'EEE i el Comitè Consultiu de l'EEE des de la última reunió que s'hagi portat a terme.

El *Comitè Parlamentari Mixt de l'EEE* és un òrgan consultiu el qual comprèn per una banda, els membres dels Parlaments nacionals dels Estats de l'AELC EEE i per altra banda, els membres del Parlament Europeu.

No participa directament en el procés de presa de decisions de l'EEE, sinó que a través de diferents informes i resolucions es pretén controlar i examinar la política rellevant de la Unió Europea respecte l'EEE i les decisions les quals són adoptades en el Comitè Mixt de l'EEE.

Per últim, el *Comitè Consultiu de l'EEE*, està format pel Comitè Econòmic i Social de la UE i els membres del Comitè Consultiu de l'AELC. És establert com a fòrum per a la cooperació i les consultes entre els interlocutors socials de l'EEE-AELC i els de la UE.

6.3. Les institucions i els organismes de la Unió Europea

S'estableixen altres institucions i organismes de la Unió Europea els quals també participen en la gestió de l'Acord EEE.

La *Presidència del Consell de la UE* participa en les reunions del Consell de l'EEE i presideix la reunió un cop a l'any i també presideix el propi Grup de Treball del Consell sobre l'AELC que es reuneix amb regularitat per discutir les relacions EEE-AELC.

La presidència d'aquest consell és de caràcter rotatori i el càrrec de President del Consell de la UE recau en el Ministre d'Afers Exteriors de cada estat membre.

La *Comissió Europea* s'encarrega de supervisar la incorporació dels estats membres de la UE i el compliment de la normativa de l'EEE. En la preparació de la legislació en els àmbits coberts per l'Acord EEE, treballa amb i té en compte l'assessorament d'experts de l'AELC-EEE i permet la participació de l'EEE-AELC en diferents grups d'experts i comitès. També té un paper important en la decisió on els actes de la UE han de ser incorporats en l'Acord EEE i en la redacció de Decisions del Comitè Mixt.

El *Tribunal de Justícia de la Europea*, interpreta les normes sobre la base de la legislació de l'EEE en els casos que fan referència als estats membres de la UE.

El *Servei Europeu d'Acció Exterior* té com a principal funció donar suport a l'Alta Representant de la Unió d'Afers Exteriors i Política de Seguretat en l'exercici del seu càrrec, assistint-li l'exercici de totes les seves atribucions i en tots els àmbits de la seva activitat. Principalment es basa en la seva qualitat de mandatari del Consell per a la direcció i execució de la política exterior i de seguretat comuna, inclosa la política comuna de seguretat i defensa de la Unió Europea.

El *Parlament Europeu* exerceix el control sobre la resta d'institucions europees que constitueixen amb ell el tercer pilar.

Per últim, el *Comitè Econòmic i Social Europeu* es crea per tal de poder posar en pràctica l'acord sobre l'Espai Econòmic Europeu. Aquest òrgan està compost per membres del Consell i de la Comissió, més un membre de cada Estat de l'AELC. La seva presidència s'exerceix per rotació cada sis mesos. La seva funció estarà assistida pel Comitè Consultiu de l'EEE.

7. Els àmbits competencials de l'Espai Econòmic Europeu

D'acord amb l'Espai Econòmic Europeu hi ha una sèrie d'àmbits que estan establerts per tal de facilitar les relacions entre els membres de la Unió Europea i els membres de l'Associació Europea de Lliure Comerç. En primer lloc, la lliure circulació de persones referent al fet de circular, la documentació pertinent i el dret a treballar. Seguidament la lliure circulació de serveis. En tercer lloc, la lliure circulació de mercaderies i finalment la de capitals.

7.1. La lliure circulació de persones

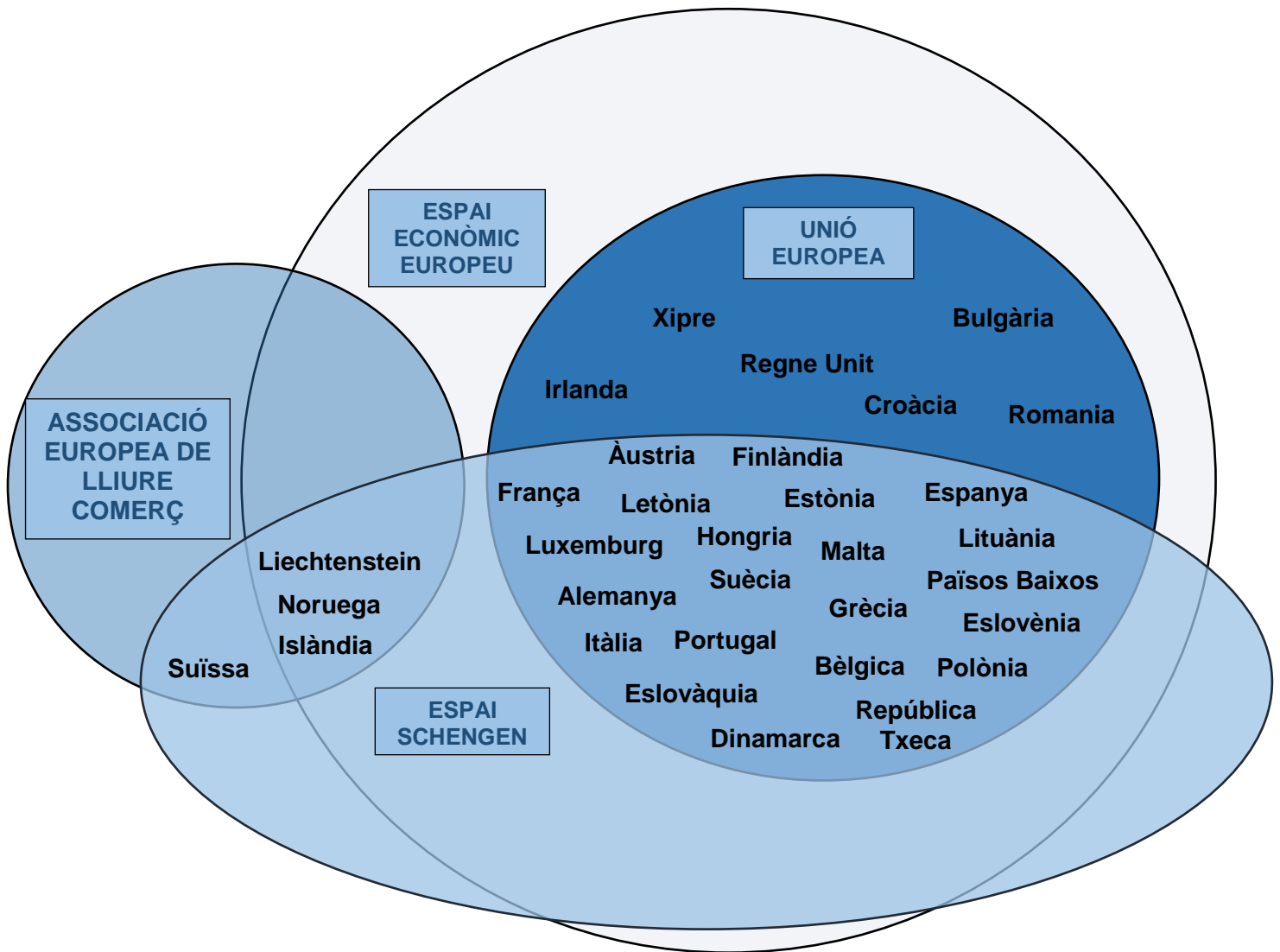

Diagrama d'elaboració pròpia per tal de poder il·lustrar la distribució dels països que formen part de l'Espai Schengen, provinents de l'Associació Europea de Lliure Comerç i part de la Unió Europea. Per altra banda, també es mostra els que a la vegada també formen constitueixen l'Espai Econòmic Europeu.

7.1.1 El dret de circular: *espai Schengen*

Per tal de poder entendre la lliure circulació de persones¹³ entre els estats membres de la Unió Europea i els Estats membres que formen part de l'Associació Europea de Lliure Comerç, és important tenir clar el concepte d'espai Schengen.

L'espai Schengen representa un territori on es troba garantida la lliure circulació de les persones. Els estats els quals van firmar el Tractat Schengen de 1985, on si basa el seu espai i cooperació, han eliminat totes les fronteres interiors i en el seu lloc hi han establert una única frontera exterior. Dins d'aquesta frontera s'apliquen procediments i normes comunes. Aquestes fan referència als visats per estances curtes, les sol·licituds d'asil i els controls fronterers. Al mateix temps, s'han intensificat la cooperació i la coordinació entre els serveis policials i les autoritats judicials per tal de garantir la seguretat dins de l'espai Schengen.

La cooperació Schengen es va integrar en el Dret de la Unió Europea mitjançant el Tractat d'Amsterdam l'any 1997.

Al començament es va iniciar un debat sobre el significat del concepte de lliure circulació de persones. Per a alguns estats membres, aquesta només havia d'aplicar-se als ciutadans els quals formaven part de la Unió Europea, el que suposava mantenir els controls en les fronteres per tal de distingir entre ciutadans europeus i nacionals de tercers països. Altres estats membres, en canvi, desitjaven establir una lliure circulació per a tots, per tant, eliminar aquests controls fronterers. Davant de la impossibilitat d'arribar a un acord en la que llavors era la Comunitat Econòmica Europea, França, Alemanya, Bèlgica, Luxemburg i els Països Baixos van decidir el 1985 crear entre ells un territori sense fronteres: l'espai Schengen¹⁴. Després de la firma del Tractat d'Amsterdam, aquesta cooperació intergovernamental va ser incorporada a les normes de la Unió Europea l'1 de maig de 1999.

El 14 de juny de 1985 es va firmar doncs, el primer acord entre els seus cinc països fundadors. Es va elaborar el Conveni, el qual es va firmar el 19 de juny de 1990. Des de la seva entrada en vigor el 1995, aquest ha permès eliminar els controls entre les fronteres interiors entre els Estats signataris i crear una sola frontera exterior on es porten a terme els controls d'entrada en l'espai Schengen. Per altra banda, s'han adoptat algunes normes comunes en matèria de visat, dret d'asil i control en les fronteres externes per tal de

¹³ La informació sobre les quatre llibertats està extreta de l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu i concretament la que fa referència a la lliure circulació de persones està estreta de la pàgina de World Express.

¹⁴El nom Schengen prové de la ciutat luxemburguesa on es van firmar els primers acords.

permetre la lliure circulació de les persones en els països signataris sense alterar l'ordre públic.

Des d'aquesta perspectiva, amb l'objectiu de conciliar la llibertat i la seguretat, aquesta lliure circulació va venir acompanyada de mesures anomenades "compensatòries". Es tractava de millorar la cooperació i la coordinació entre els serveis de policia i les autoritats judicials per protegir la seguretat interior dels Estats membres, i en concret, per lluitar contra la delinqüència organitzada.

L'espai Schengen s'ha estès poc a poc a gairebé tots els Estats membres de la UE, tot i que a dia d'avui no tots ells en formen part. Itàlia va firmar els acords el 27 de novembre de 1990; Espanya i Portugal, el 25 de juny de 1991; Grècia, el 6 de novembre de 1992; Àustria, el 28 d'abril de 1995 i Dinamarca, Finlàndia i Suècia, el 19 de desembre de 1996. La República Txeca, Estònia, Letònia, Lituània, Hongria, Malta, Polònia, Eslovènia i Eslovàquia es van sumar el 21 de desembre de 2007, i el país associat Suïssa ho va fer el 12 de desembre de 2008. Bulgària, Xipre i Romania encara no són membres de ple dret de l'espai Schengen: els controls fronterers entre aquests països i l'espai Schengen es mantindran fins que el Consell de la UE determini que es compleixen les condicions per eliminar-los.

Les mesures adoptades pels Estats membres en el marc de la cooperació Schengen, inclouen la supressió dels controls de persones en les fronteres interiors, un conjunt de normes de comuna aplicació a les persones que creuen les fronteres exteriors dels Estats membres de la UE, l'harmonització de les condicions d'entrada i de visats per a les curtes estàncies, una millora de la coordinació policial, el reforç de la cooperació judicial mitjançant un sistema d'extradició més ràpid i una millor transmissió de l'execució de sentències penals i la creació del Sistema d'Informació Schengen¹⁵ (SIS).

Un protocol agregat al Tractat d'Amsterdam va permetre la integració de les innovacions aportades per Schengen a la UE. L'espai Schengen s'incorpora al marc jurídic i institucional de la UE. Per tant, es beneficia d'un control parlamentari i jurisdiccional, i s'aconsegueix l'objectiu de la lliure circulació de persones, inscrit a partir de l'Acta Única Europea, garantint al mateix temps un control parlamentari democràtic i posant a disposició dels ciutadans recursos judicials quan es posen en qüestió els seus drets (Tribunal de Justícia o òrgans jurisdiccional nacional, segons els àmbits).

¹⁵El Sistema d'Informació Schengen permet a les autoritats nacionals en matèria judicial i de control en les fronteres obtenir informació sobre persones o objectes.

Pel que es refereix a la participació de Dinamarca, encara que ja sigui signatària del Conveni Schengen, pot escollir aplicar o no tota nova mesura basada en el títol IV del Tractat de Funcionament de la Unió Europea en el marc de la UE, encara que aquesta mesura constitueixi un desenvolupament del cabal comunitari de Schengen. Tot i això, Dinamarca esta vinculada per algunes mesures en matèria de política comú de visats.

Schengen constitueix un tractat internacional en el qual en pot formar part qui ho vulgui, per tant això vol dir que si els països AELC no fossin part de l'Espai Econòmic Europeu podrien formar part igualment de Schengen.

Aquesta participació consisteix, pel que fa a aquests països, en estar inclòs en l'espai constituït per l'absència de controls a les fronteres interiors, aplicar les disposicions del cabal comunitari de Schengen i tots els textos pertinents en el marc de Schengen adoptats agafant com a base aquest cabal comunitari i participar en la presa de decisions sobre els textos pertinents en el marc de Schengen.

A la pràctica, aquesta participació es porta a terme en forma de comitès mixtes que es reuneix al marge dels grups de treball del Consell de la UE. Estan compostos per representants dels governs dels Estats membres de la UE, de la Comissió i dels governs de tercers països. Els països associats participen, doncs, en els debats sobre el desenvolupament del cabal comunitari de Schengen, però no en la votació. S'han definit alguns procediments per a la notificació i l'acceptació de mesures o actes en el futur.

Pel que fa a les relacions amb Islàndia i Noruega, aquests dos països pertanyen, amb Suècia, Finlàndia i Dinamarca, a la Unió Nòrdica de Passaports la qual va eliminar els controls a les seves fronteres comunes. Islàndia i Noruega participen en l'aplicació dels Acords de Schengen des de el 19 de desembre de 1996. Encara que sense tenir el dret a vot en el Comitè executiu de Schengen, tenien la possibilitat d'expressar dictàmens i formular propostes. Per a prolongar aquesta Associació, es va firmar l'Acord sobre l'associació d'Islàndia i Noruega a l'execució, aplicació i desenvolupament del cabal comunitari de Schengen, basat en la Decisió del Consell 1999/439/CE de 17 de maig de 1999, entre Islàndia, Noruega i la UE el 18 de maig de 1999.

Entre els àmbits del cabal comunitari de Schengen que s'apliquen a Islàndia i a Noruega, les relacions entre aquests dos països, per una part, i Irlanda i el Regne Unit, per una altra, estan regulades per un Acord aprovat pel Consell el 28 de juny de 1999¹⁶.

¹⁶ L'Acord aprovat pel Consell es troba establert en el [Diari Oficial L 15 de 20.1.2000].

La Decisió del Consell 2000/777/CE, d'1 de desembre de 2000, estableix l'aplicació del cabal comunitari de Schengen en els cinc països de la Unió Nòrdica de Passaports a partir del 25 de març de 2001.

Referent a la participació de Suïssa i Liechtenstein, la UE va celebrar un Acord amb Suïssa sobre la participació a l'espai Schengen¹⁷ com a conseqüència, Suïssa es va incorporar a aquest el 12 de desembre de 2008. Manté el mateix estatus d'associat que Noruega i Islàndia. El 28 de febrer de 2008, es va firmar un protocol sobre la participació de Liechtenstein a l'espai Schengen.

Per tant, els quatre països de l'AELC i els països de la Unió Europea que formen part de l'espai Schengen poden circular lliurement sense restriccions i no passen fronteres entre aquests països. En canvi, els països que no són membres de l'Acord Schengen mantenen les fronteres tant per als estats membres de l'AELC com per als altres estats de la Unió.

7.1.2 La documentació pertinent

En relació a la lliure circulació de persones, és important saber quina és la documentació necessària per tal de circular entre els països que formen part de l'Espai Econòmic Europeu. S'estableix doncs una classificació entre la documentació de viatge requerida pels ciutadans dels països membres de la Unió Europea i la documentació per als familiars de països no membres de la Unió Europea.

Apartat A: Documentació necessària pels ciutadans de països membres de la Unió Europea

En primer lloc, els ciutadans de la Unió per circular entre els països que formen part de l'Espai Schengen, no necessiten presentar ni el passaport ni el document d'identitat, tot i així es té l'obligació de portar-lo alhora de desplaçar-se perquè en qualsevol moment es pot demanar per raons d'identificació o de seguretat. Aquest fet es dona gracies a l'eliminació de controls fronteres interiors entre els països de l'Espai Schengen.

Per altra banda, com a conseqüència al fet d'introduir-se controls efectius a les fronteres exteriors de l'Espai Schengen i una política comú de visats, per tal de poder circular entre els països de la Unió Europea els quals no formen part de l'espai, Bulgària, Xipre, Irlanda,

¹⁷ Aquest acord es troba recollit en el [Diario Oficial L 53 de 27.2.2008].

Romania i el Regne Unit si que es necessita presentar un passaport o document d'identitat vàlids.

S'ha de tenir en compte que els únics documents d'identitat vàlids són els que expedeixen les autoritats nacionals. Els permisos de conduir i les targetes bancàries o fiscals no són documents vàlids per provar la identitat de la persona.

En el cas de que els passaport estigui caducat o bé perdut, segons la normativa de la Unió Europea tots els viatgers necessiten igualment un document que els acrediti per tal de poder circular.

Per exemple, un suec que estigui de vacances a Espanya i tingui una targeta expedida per un banc, la qual a Suècia s'accepta com a prova d'identitat, el suec podria tenir problemes si les autoritats espanyoles li demanessin la documentació ja que només són vàlids els documents d'identitat i els passaports expedits per les autoritats sueques.

En el cas de que a la persona li robin el passaport, l'extravia o se li caduca durant el temps el qual esta circulant per altres països, els països de la Unió Europea tenen solucions al respecte. Per exemple, si al ciutadà de la Unió Europea el qual està circulant, aquest s'hauria de comunicar ràpidament amb la seva ambaixada per tal d'informar del seu cas i en el cas de que li haguessin robat el passaport, aquest podria presentar una denuncia judicial. La denúncia serviria per tant, per tal de poder procedir a tramitar de manera ràpida els documents necessaris, llavors en un termini curt de temps es podria aconseguir una còpia del passaport o un salconduit que li permetria continuar circulant.

Com que no hi ha normes de la UE sobre els desplaçaments sense un document de viatge vàlid, les condicions i procediments poden variar molt d'un país a un altre (i també poden canviar sense previ avís).

Els menors, a més a més del seu passaport o document d'identitat vàlids, els que viatgin sols, en companyia d'adults que no tinguin la seva custodia legal o en companyia només del pare o de la mare poden necessitar un altre document oficial que autoritzi el viatge, firmat aquest pels pares, l'altre progenitor o les persones que tinguin la seva custodia legal.

S'ha de tenir en compte que, tot i que un país no exigeixi que els menors portin una autorització d'aquest tipus per sortir del seu territori o entrar-hi, és possible que en altres països pels quals transiti si que se li demani que el mostri.

Per últim la denegació d'entrada a un país es presenta en ocasions excepcionals, és a dir, que un país pot denegar-la per raons d'ordre públic, seguretat pública o salut pública.

En el cas de que es doni aquest fet, les autoritats ha de demostrar que la persona representen una amenaça real, actual o suficientment greu.

La persona té el dret a que aquesta decisió sigui comunicada a la persona per escrit, especificant tots els motius que la justifiquen i explicant-li com la pot recórrer i en quin termini.

Per tant, els ciutadans de la Unió Europea poden circular lliurement pels països que formen part de l'Espai Econòmic Europeu, amb excepció de Xipre, el Regne Unit, Irlanda, Croàcia, Bulgària i Romania, els quals tot i ser membres de la Unió Europea, no formen part de l'Espai Schengen.

Apartat B: Documentació per als familiars de països no membres de la Unió Europea

En el cas de familiars de països no membres de la Unió Europea, aquestes podran reunir-se amb el familiar membre de la Unió Europea en qualsevol dels països que formi part de l'Espai Econòmic Europeu.

Ara bé, han de portar un passaport vàlid en tot moment i, depenent del seu país d'origen, poden haver de presentar també un visat d'entrada a la frontera.

Per tal d'evitar problemes, és millor preguntar amb la suficient antelació al consolat o a l'ambaixada del país per al qual es vol circular, quins documents han de presentar a la frontera els familiars de la persona extracomunitaris.

El cònjuge de les persona o els pares d'aquesta, igual que els avis, fills i néts respectius extracomunitaris no necessiten visat del país per el qual vulguin circular si tenen un permís de residència o un visat d'un país de l'espai Schengen si el país per el qual circulen també pertany a l'espai Schengen.

S'ha de tenir en compte, que els permisos de residència expedits per països que no pertanyen a l'espai Schengen no permeten als familiars no ciutadans de la Unió Europea circular sense visat a un país de l'espai Schengen, fet que també repercuteix als de l'Espai Econòmic Europeu.

Per exemple, una persona nigeriana que viu a Itàlia amb el seu marit el qual és italià, com a familiar d'un ciutadà italià, la persona nigeriana té el seu permís de residència a Itàlia. Si l'italià vol anar a Londres per assumptes de feina i la persona nigeriana el vol acompanyar, com que el Regne Unit, com que no pertany a l'Espai Schengen, per tal de poder-ho fer, la

persona nigeriana hauria de demanar un "permís de família de l'Espai Econòmic Europeu", el qual és equivalent a un visat d'entrada.

Per tant, tenen un permís de residència de familiar, el qual és expedit d'acord amb la normativa de la UE per qualsevol país de la UE (excepte el país de l'interessat), i pot acompanyar a la persona a un altre país de la Unió Europea o reunir-se amb aquesta.

En el permís de residència ha de constar-hi clarament que el titular és familiar d'un ciutadà de la UE.

Per exemple, els titulars d'un permís de residència de familiar no necessiten visat si circulen amb un ciutadà d'un país de la Unió Europea.

Per exemple, una noia xina està casada amb un ciutadà alemany que viu a Finlàndia. S'ha tret el permís de residència de familiar de la UE a Finlàndia. La xinesa i el seu marit volen anar de vacances a Romania; com que la xinesa té un passaport vàlid i el permís de residència de familiar de la Unió Europea, no necessita visat per anar a Romania amb el seu marit.

Un altre exemple podria ser el fet que, el cònjuge hagi de demanar un visat per tal de poder viatjar sol.

Un sud-africà viu a França amb la seva dona, la qual és eslovaca. Ell té el permís de residència de familiar de la EU expedit a França. Vol anar a Xipre a visitar a uns amics, però la seva dona no el pot acompanyar. Com que ha d'anar sol, ha de sol·licitar un visat per tal de poder-hi anar.

La parella registrada de la persona i els familiars d'aquesta en sentit ampli, és a dir, germans, cosins, tiets etc, poden sol·licitar a l'administració d'un país de la Unió Europea que les reconegui oficialment com a familiars d'un ciutadà de la UE. Com a mínim però han de tramita la sol·licitud.

Si els familiars extracomunitaris necessiten un visat d'entrada, hauran de sol·licitar-lo amb antelació al consolat o ambaixada del país per el qual vulguin circular. Si circulen amb la persona o es van a reunir amb ella en un altre país de la UE, la sol·licitud ha de transmetre's de manera ràpida i gratuïtament.

Els documents que els familiars han de presentar per tal de sol·licitar el visat poden variar d'un país a un altre. Abans de circular, és important preguntar al consolat o l'ambaixada del país de destí quins documents exigeixen.

En el cas de que la persona no sigui resident de la UE, la normativa transfronterera de la UE no s'aplica necessàriament si els familiars d'aquesta extracomunitaris l'acompanyen o

viatgen al país de la UE del que té la nacionalitat. Això vol dir, que els hi poden cobrar per l'emissió del visat.

Per exemple, l'acta de matrimoni és suficient per obtenir el visat. Un irlandès que visqui a Bielorrússia amb la seva dona nacional d'aquest país, per visitar a la mare de l'irlandès la qual visqui a Dinamarca, ha de sol·licitar el visat d'entrada per a la seva dona. Amb la sol·licitud pot presentar la seva acta de matrimoni, però les autoritats daneses els hi poden exigir a més a més justificants de reserva en un hotel a Dinamarca i l'assegurança de malaltia.

Quan la dona al·legui, segons la normativa de la UE, no podrien exigir-li aquests documents a més a més de l'acta de matrimoni.

Ara bé, si arriben a la frontera sense visat d'entrada, les autoritats frontereres han de donar-li el permís que demostrin per qualsevol altre mitjà que són familiars d'un ciutadà de la UE. Si aconseguen demostrar-ho, les autoritats hauran de facilitar-li un visat d'entrada en la mateixa frontera.

En molts casos, un país de la Unió Europea pot denegar l'entrada al ciutadà de la UE o als seus familiars, per raons d'ordre públic, seguretat pública o salut pública.

En aquest cas, les autoritats han de demostrar que el ciutadà de la UE o els seus familiars representen una amenaça real, actual i suficientment greu.

Tenen dret a que aquesta decisió es comuniqui per escrit, especificant tots els motius que la justifiquen i explicant com poden recorre-la i en quin termini.

7.1.3 Lliure circulació de treballadors

Tal hi com estableix l'Acord de l'Espai Econòmic Europeu, s'assegura la lliure circulació de treballadors entre els estats membre de la Unió Europea i els estats membres de l'Espai Econòmic Europeu. Per tant, la lliure circulació de treballadors no es regula mitjançant l'Acord de Schengen perquè fa referència a nacionals dels països de l'EEE ja que es constitueix una llibertat del mercat interior.

En el cas de Suïssa, com que no forma part de l'Espai Econòmic Europeu no entra dins d'aquesta lliure circulació de treballadors, sinó que la regula amb la Unió Europea a través de diferents acords bilaterals.

Aquesta lliure circulació de treballadors suposa l'eliminació de qualsevol discriminació que es pugui donar per raó de la nacionalitat, pel que fa al treball, la retribució corresponent i les

demés condicions de feina, entre els treballadors dels estats membres de la Unió Europea i els estats membres de l'AELC.

Tenint en compte les limitacions justificades per raons d'ordre públic, seguretat i salut públiques, és cert que la lliure circulació de treballadors implica quatre drets diferents:

Per una banda, la lliure circulació de treballadors ha de respondre a les ofertes efectives de treball.

Per altra banda, s'estableix el dret a desplaçar-se lliurement en el territori dels estats membres tant de la Unió Europea i dels estats membres de l'AELC.

Els membres de la UE i els dels estats de l'AELC també tenen el dret a residir en qualsevol d'aquests estats amb el principal objectiu d'exercir-hi un treball, conforme a les disposicions legals, reglamentaries i administratives les quals són aplicables a a la feina dels treballadors nacionals.

Finalment, els membres de la UE i de l'AELC poden establir-se en el territori de qualsevol d'aquests estats després d'haver-hi exercit una feina.

És cert, que s'ha de tenir en compte, que aquests quatre drets no es poden aplicar pel que fa a les feines en l'administració pública concretament pel fet de portar a terme un exercici del poder públic i el fet d'esdevenir una autoritat.

Per tal de poder establir la lliure circulació de treballadors per compte aliena, les parts contractants¹⁸, asseguraran de forma particular, en l'àmbit de la seguretat social, a aquests treballadors i als seus drethavents:

En primer lloc, l'acumulació de tots els períodes donats en consideració per les diferents legislacions nacionals perquè es pugui adquirir i conservar el dret a les prestacions socials, de la mateixa manera que per al càlcul d'aquestes.

I en segon lloc, el pagament de les diverses prestacions a les persones les quals resideixen en els diferents territoris de les parts contractants.

És doncs, que per tal de poder fer més fàcil l'accés a les activitats per compte aliena i el seu respectiu exercici, les parts contractants porten a terme les mesures necessàries que siguin relatives al reconeixement mutu de diplomes, certificats i altres títols.

¹⁸Les parts contractants s'entendran com aquells estats membres de la Unió Europea o els estats de l'AELC els quals en siguin en aquest cas els interessats.

7.2. La lliure circulació de mercaderies

Tal hi com s'estableix l'acord de l'Espai Econòmic Europeu, la lliure circulació de mercaderies¹⁹ esta formada pels membres de la Unió Europea i tres dels estats membres que formen part de l'Associació Europea de Lliure Comerç.

Cadascun dels Estats membres de la Unió elimina els obstacles aranzelaris i no aranzelaris en relació al comerç dels productes entre els membres de la Unió, i a més a més, s'estableix un aranzel exterior comú, i per tant, els productes provinents de tercers Estats satisfan el mateix aranzel independentment de l'Estat de la Unió pel qual s'introdueixi la mercaderia. És a dir, els Estats de la Unió van crear un aranzel exterior únic respecte a les importacions i exportacions que es produïen de tercers Estats i cap a tercers Estats, respectivament i per tant, implicava la desaparició de desviacions comercials. A més a més, i en la mesura en que la tarifa exterior era única, implica indirectament que certs aspectes de la política comercial dels Estats membres de la Unió hagin d'estar coordinats.

Aquesta llibertat estableix doncs, que entre les parts contractants estan prohibits els drets de duana sobre les diverses importacions, entre les quals s'hi troben incloses les que són de caràcter fiscal, i les exportacions, de la mateixa manera que qualsevol exacció d'efecte equivalent, les restriccions quantitatives de la importació i les restriccions quantitatives de la exportació. Aquestes però, no constitueixen un obstacle pel que fa a les prohibicions o a les restriccions de la importació o trànsit de les mercaderies les quals estan justificades per qüestions d'ordre públic, per causes morals i seguretat pública, per la protecció de la salut i vida de les persones i animals, la preservació dels vegetals, la protecció del patrimoni artístic, històric o arqueològic nacional o bé per la protecció de la propietat industrial i comercial.

Tot i aquest fet, aquestes prohibicions o restriccions no han de ser constituïdes com a mitjà de discriminació arbitrària ni com una restricció del comerç entre les parts contractants.

És cert, que cap de les parts contractants grava els productes de les altres parts amb els tributs interns (independentment de la seva naturalesa) els quals siguin superiors als que gravin els productes nacionals semblants.

D'aquesta manera, cap de les parts grava els productes de les altres parts amb els tributs interns que puguin protegir de forma indirecta altres produccions.

¹⁹ La informació sobre la lliure circulació de mercaderies està extreta de l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu.

Els productes els quals són exportats al territori d'una de les parts contractants no poden beneficiar-se de cap tipus de devolució de tributs interns superior al import d'aquells amb que hagin estat gravats, ja sigui de manera directa o indirecta.

Les parts contractants doncs, garantitzen l'adequació dels monopolis nacionals de caràcter comercial de tal manera que quedi assegurada l'exclusió de tota discriminació entre els nacionals dels estats membres de la Unió Europea i els estats EEE-AELC respecte de les condicions de proveïment i de mercat.

Aquest fet s'aplica a qualsevol organisme mitjançant el qual les autoritats competents de les parts, controlen o influeixen en les importacions o exportacions entre aquestes. S'apliquen doncs de la mateixa manera als monopolis els quals han estat cedits per l'Estat de tercers.

Pel que es refereix als *productes de l'agricultura i de la pesca*, les parts contractants examinen totes les dificultats que es puguin esdevenir en el seu comerç de productes agrícoles i intenten trobar-hi les solucions més adequades.

Es comprometen a esforçar-se per tal d'aconseguir una liberalització progressiva del comerç agrícola. Amb aquest objectiu, cada dos anys, fan un examen de les condicions del comerç d'aquets productes.

Tenint en compte el resultat d'aquests exàmens, en el marc de les seves respectives polítiques, les parts decideixen, basant-se en l'Acord de l'Espai Econòmic Europeu, sobre una base preferencial, bilateral o multilateral, recíproca i mútuament beneficiosa, noves reduccions sobre els obstacles comercials en el sector agrícola (inclosos els que derivin dels monopolis nacionals de caràcter comercial).

Les normes les quals s'apliquen especialment als productes de la pesca i a la resta de productes del mar es troben establerts en el Protocol 9 del mateix Acord EEE.

Per tal de poder ampliar el ventall d'objectius que estableix aquest acord, les parts contractants estan compromeses a millorar els diferents aspectes de les normes d'origen i a augmentar la seva cooperació en matèria duanera.

La primera revisió es va fer a finals de 1993 i a partir d'aquest moment es van portar a terme diverses revisions sobre l'EEE cada dos anys. Les parts contractants exposen, en base a aquestes revisions, les mesures necessàries les quals s'hauran d'incloure després en l'Acord.

Cooperació en assumptes duaners i agilització del comerç

Amb l'objectiu d'agilitzar els intercanvis comercials, les parts contractants el que fan és simplificar els controls i les formalitats a les fronteres externes.

Per una banda, aquestes assisteixen de forma mútua en matèria duanera per tal de que la legislació duanera s'apliqui de manera correcta.

Per altra banda, reforcen i amplien la seva cooperació per simplificar els procediments del comerç de mercaderies, concretament pel que es refereix al marc dels programes, projectes i accions de la Unió Europea els quals estan destinats a fer més fàcil el comerç.

Ambdós casos esmentats s'aplica a tots els productes.

La part contractant la qual contempli una reducció del nivell considerat efectiu dels seus drets de duana o de les seves exaccions d'efecte equivalent les quals siguin aplicables als països tercers que es beneficiïn del tracte de nació més afavorida, o bé en el cas de suspensió de la seva aplicació, ho notifica en la mesura de lo possible, aquesta reducció o suspensió al Comitè Mixt de l'EEE (amb una antelació mínima de trenta dies a la data de la seva entrada en vigor).

Per tant, la part contractant que sigui afectada pren nota de tota observació d'una altra part contractant sobre les diferents distorsions que se'n pugin derivar.

Les normes s'apliquen sense perjudici de qualsevol obligació internacional que es porti a terme per les parts contractants tenint en compte l'Acord General sobre aranzels duaners i comerç(GATT), el qual actualment s'inclou dins de l'organització internacional anomenada organització mundial del comerç (OMC) però aquest no es constitueix com a una organització internacional.

Constitueix la liberalització absoluta del lliure comerç entre països. Per tant, com que en el cas de que retiresin els aranzels del mercat interior, s'haurien de treure a tot el món, s'opta per la opció d'establir-ho com una organització internacional d'integració entre els membres els quals en formessin part, seria sobre els únics que s'haurien d'eliminar aquests aranzels.

Aquesta té una perspectiva globalitzadora i intenta incloure tots els països. A finals de la Segona Guerra Mundial, va tenir lloc un creixement internacional sense precedents, la causa principal del qual es podria atribuir a les organitzacions internacionals a favor del lliure comerç internacional i a les eliminacions de les restriccions al lliure comerç. Tot i que també pot haver-hi influït el gran desenvolupament dels transports i de les comunicacions.

El G.A.T.T és una d'aquestes organitzacions, la qual va ser creada el 1948 on a hores d'ara són membres gairebé tots els països del món, i on aquests es reuneixen de manera regular per tal de reduir els obstacles al lliure comerç.

Un principi bàsic d'actuació del G.A.T.T és la norma de la "nació més afavorida". La clàusula de la nació més afavorida estableix que qualsevol reducció aranzelària acordada entre països membres serveix d'aplicació a la resta de països membres del G.A.T.T. amb excepció dels casos d'integració nacionals

7.3 La lliure circulació serveis i la llibertat d'establiment

Segons el que es disposa en l'Acord de l'Espai Econòmic Europeu, estan prohibides les restriccions de la lliure prestació de serveis i les llibertats d'establiment dels nacionals d'un estat membre de la Unió Europea i les d'un estat membre de la l'Associació Europea de Lliure Comerç en el territori d'un altre d'aquests estats.

Aquest fet engloba també l'obertura d'agències, sucursals o filials per als nacionals d'un estat membre de la Unió Europea o d'un estat membre de l'AELC, els quals estiguin establerts en el territori de qualsevol d'aquests estats.

Aquest fet vol dir que la llibertat d'establiment comprèn doncs, la constitució i la gestió d'empreses i establiment de societats. Això es determina per les condicions les quals es fixen segons la legislació del país d'establiment pels seus propis nacionals.

Tot i això, aquests fets no s'apliquen però, pel que es refereix a la part contractant interessada, a les activitats que en aquests part contractant, estiguin relacionades tot i que només sigui de forma ocasional, amb l'exercici de l'autoritat pública.

Les mesures que s'adopten en virtut de les mateixes no perjudiquen alhora d'aplicar les disposicions legals, reglamentaries i administratives les quals suposin un règim especial per als estrangers i que estiguin justificades per qüestions d'ordre públic, de seguretat i de salut públiques.

Les societats que estiguin constituïdes conforme la legislació d'un estat membre tant de la UE com de l'AELC i la seva seu social, administració central o centre d'activitat principal la qual es trobi en el territori de les respectives parts contractants, queden equiparades a les persones físiques nacionals tant dels estats membres de la UE com dels estats membres de l'AELC.

Per societats s'entén doncs, aquelles de Dret civil o de Dret Mercantil, incloses les societats cooperatives i les demés persones jurídiques de Dret Públic o de Dret Privat, amb l'excepció de les que no tinguin un objectiu lucratiu.

Conforme l'acord, es consideren serveis les prestacions que es porten a terme normalment a canvi d'una remuneració, en la mesura en que no es regeixen per les disposicions relatives a la lliure circulació de mercaderies, capitals i persones.

Els serveis comprenen concretament; activitats de caràcter industrial, activitats de caràcter mercantil, activitats artesanals i activitats pròpies de les professions lliberals.

El prestador d'un servei pot, per tal de realitzar la prestació, exercir de forma temporal la seva activitat en l'Estat on es porti a terme aquesta prestació, en les mateixes condicions que imposi aquest Estat als seus propis nacionals.

7.4. La lliure circulació de capital

Segons l'acord sobre l'Espai Econòmic Europeu, estan prohibides entre les parts contractants les restriccions dels moviments de capitals²⁰ les quals pertanyen a persones residents en els estats membres tant de la Unió Europea com dels estats AELC-EEE, de la mateixa manera que les discriminacions de tracte per raó de la nacionalitat o de la residència de les parts o del lloc on s'hagin invertit els capitals.

Els pagaments corrents relacionats amb el moviment de mercaderies, persones, serveis o capitals, entre les parts contractants queden alliberats de qualsevol restricció.

Quan les reglamentacions internes del mercat de capitals i del crèdit s'apliquen als moviments de capitals liberalitzats, es procedeix en forma no discriminatòria.

Els emprèmits, és a dir, les operacions d'harmonització destinades a finançar de manera directa o indirecta a un estat membre tant de la Unió Europea com dels estats AELC-EEE o als seus ens públics territorials, només poden ser emesos o col·locats en els altres estats membres de la UE o dels estats AELC-EEE quan els estats els quals estiguin interessats hagin arribat a un acord al respecte.

En el cas de que les divergències entre les regulacions de canvi dels estats membres de la UE i AELC-EEE puguin empènyer a les persones residents en un d'aquests estats a utilitzar les facilitats de transferència dins del territori de les parts contractants, per tal d'evitar la regulació d'un d'aquests estats respecte de tercers països, la part contractant la qual estigui interessada gaudeix de la possibilitat d'adoptar les mesures necessàries per eliminar aquestes dificultats.

²⁰ La informació sobre la lliure circulació de capital està extreta de l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu.

Per una banda, si es dona el cas de que els moviments de capitals provoquin alteracions en el mateix funcionament del mercat de capitals en un estat membre ja sigui aquest, de la UE o de l'AELC-EEE, la part contractant interessada pot adoptar les mesures de protecció en l'àmbit dels moviments de capitals que cregui convenientes.

Per altra banda, és diferent que les autoritats competents d'una part contractant passin a una modificació del seu tipus de canvi el qual falsegi de manera greu les condicions de competència, les altres parts contractants doncs, poden adoptar durant un termini estrictament limitat, les mesures necessàries per tal de fer front a les conseqüències d'aquesta acció.

En el cas de que es constitueixin dificultats o una amenaça considerada greu de dificultats en la balança de pagaments d'un estat membre de la UE o de l'AELC-EEE, les quals vinguin d'un desequilibri global de la seva balança de pagaments o per el tipus de divises de que disposi, que poden particularment, comprometre el funcionament de l'Acord EEE, la part contractant interessada té la possibilitat d'adoptar mesures de protecció.

Les Comunitats Autònomes per una banda, i els Estats que formen part de l'AELC-EEE per altra, apliquen els seus respectius procediments interns.

Les decisions, els dictàmens i les recomanacions relatives a les mesures descrites més amunt, es notifiquen al Comitè Mixt EEE. Totes aquestes mesures són objecte de consultes i d'intercanvi d'informació previs en aquest comitè.

En el cas de que els moviments de capitals provoquin perturbacions en el funcionament del mercat d'aquests, d'un estat membre de la UE o dels estats AELC-EEE, la part contractant pot adoptar les mesures de protecció en l'àmbit dels moviments de capitals que consideri més oportunes. Aquesta té la possibilitat, tot i això, per qüestions de secret i d'urgència, de prendre les mesures que consideri necessàries sense porta a terme consultes ni l'intercanvi d'informació previs.

Si es produeix una crisi sobtada en la balança de pagaments i no es poden adoptar mesures de protecció, la part contractant interessada pot portar a terme, amb caràcter cautelar, les mesures de protecció que consideri necessàries.

Aquestes mesures han de produir sempre la menor alteració possible en el funcionament de l'Acord EEE i el seu balanç no ha de ser superior al que sigui estrictament indispensable per tal de superar les dificultats que hagin sorgit súbitament.

En el cas de que s'adoptin determinades mesures, això es notifica el dia de la seva entrada en vigor, i en l'intercanvi d'informació, les consultes i les notificacions es porten a terme el més aviat possible després d'aquesta data.

8. Conclusions

A mode de conclusió considero que els acords bilaterals i multilaterals que té establerts la Unió Europea amb diferents països i organitzacions internacionals són molt útils a nivell internacional perquè fan que la Unió Europea pugui arribar assolir molts dels seus objectius i també perquè regulen molts àmbits i moltes polítiques entre els diferents països.

A través d'aquests acords es creen àrees de lliure comerç i unions duaners, això fa que la relació entre els diferents països sigui molt més fàcil.

En el cas de Suïssa, per tal de continuar amb la integració econòmica de la Unió Europea, aquesta negocia tot un conjunt d'acords bilaterals amb la Unió.

Opino que gaudeix de l'avantatge de tenir un primer grup d'acords els quals fan referència a diferents polítiques sobre el mercat interior, però en canvi, concretament la que fa referència a lliure circulació de persones, Suïssa no es troba en una bona posició, perquè arrel del referèndum aprovat el 2014, aquest país imposa restriccions als treballadors estrangers i a tota la ciutadania de la Unió Europea (podent anar molt més enllà del que es pensaven). Aquest fet posa en perill els acords bilaterals dels quals gaudeix i podria suposar la pèrdua de vigència de diferents polítiques sobre el mercat interior, cosa que considero un aspecte negatiu perquè podria quedar fora de l'espai Schengen, fet que la obligaria a ella i als seus veïns comunitaris a tornar a implantar controls policials a les fronteres. A més a més de les gran pèrdues econòmiques que li suposaria i al fet de que el país helvètic vol continuar mantenint les seves relacions amb la Unió Europea.

Per altra banda, el fet de que els tribunals helvètics normalment segueixin la jurisprudència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea, tot i que ho facin de forma voluntària, hi ha una falta de participació democràtica per part dels ciutadans suïssos perquè no influeixen en la legislació de la Unió, cosa que en considero que és un altre aspecte totalment negatiu.

Pel que es refereix al fet de formar part de la Unió Europea, considero que és una opció beneficiosa perquè es gaudeix de l'avantatge d'estar dins d'una unió duanera que permet situar-te en una posició d'igualtat envers la resta de països que també hi estan, ja que s'eliminen els aranzels entre ells alhora de realitzar relacions comercials i pel que fa a les relacions amb tercers països, s'elimina la possibilitat de que s'estableixin desigualtats

perquè els tercers països independentment del país amb el qual estableixi relacions, hauran de pagar el mateix tipus d'aranzel.

Per aquest motiu la considero una millor opció en comparació a una zona de lliure comerç, on opino que segueixen havent-hi desavantatges i desigualtats a causa del fet que cada país que en forma part pugui escollir el tipus d'aranzel alhora d'establir relacions comercials amb tercers països. Tot i que també és cert que els països els quals formen part de l'Associació Europea de Lliure Comerç funcionen mitjançant aquest funcionament i són quatre dels països més rics d'Europa.

Per altra banda, considero que l'Espai Econòmic Europeu s'ha establert com un fet positiu perquè obra nous horitzons a països ja sigui perquè no han volgut o perquè no han pogut, no formen part de la Unió Europea i se'ls hi dona la possibilitat de participar en el mercat interior, fet que beneficia a tots els països que en formen part a gaudir de les qualitats de cada país integrant. Tot i el fet que els països integrants s'hagin de sotmetre a unes normes a les quals sinó en formessin part, no ho haguessin de fer.

Opino que un país pateix moltes més dificultats per sobreviure si no forma part d'aquest espai perquè no gaudeix de les facilitats d'intercanviar amb la resta de països amb els avantatges amb que ho fa si es troba dins. A més a més considero que té la part positiva el fet que estan dins com fora de la Unió Europea se'n pot formar part, d'aquesta manera les característiques dels diferents països es troben compartides entre tots.

Pel que fa referència a l'espai Schengen, el considero un aspecte positiu i de gran utilitat el qual ha facilitat a gran escala el moviment de les persones beneficiant-les principalment ja sigui a nivell de feina, a nivell personal o a nivell educatiu, perquè abans de que s'establís aquest espai les persones havien de tenir un document d'acreditació de cada país al qual volien anar, per tant, és cert que ha facilitat molt les coses.

Ja per acabar, per mi la millor opció és la de ser membre de l'Associació Europea de Lliure Comerç. Perquè té tots els avantatges comercials que implica formar part de la Unió Europea, no es renuncia a la pròpia part d'independència econòmica ni tampoc política. Tot i que s'hagin de seguir algunes resolucions de la Unió Europea, a la pràctica considero que es té més llibertat de decisió.

El treball m'ha estat molt útil per poder conèixer el funcionament de la Unió Europea i les seves relacions particulars amb els estats que formen part de l'Associació Europea de Lliure Comerç i veure que aquestes resulten ser molt complexes.

Tot i el fet de considerar que ha estat un material complexa amb el qual elaborar una investigació, ha estat un treball molt gratificant.

9. Bibliografia consultada

•Bibliografia

Llibres

Cogen, M (2015). *An introduction to European Intergovernmental Organizations*. Regne Unit: Ashgate Publishing Limited

Bacaria, J; Kyriacou, A; Ruiz, A (2008). *Integració Europea*. Barcelona: Editorial UOC

Abrams, R; Cornelius, P; Hedfors, P; Tersman, G (1990). *The Impact of the European Community's Internal Market on the EFTA*. Washington DC: International Monetary Fund

Ortega, L; Moreno, J; Gallego, I; Maeso, L; Artistóteles, J; Morcillo, J; Punzón, J; Sánchez, F (2007). *Derecho Comunitario Europeo*. Valladolid: Editorial LEX NOVA, S.A

Jimena, L (2006). *Dret de la Unió Europea*. València: PUV

Abellán, V; Vila, B; Olesti, A; Campins, M; Pi, M; del Rio Pascual, A (2000). *Lecciones de derecho comunitario europeo*. Madrid: ARIEL (Derecho)

Articles

Forés, L (2014). *La UE amenaça de suspendre tots els acords bilaterals amb Suïssa* [article] Brussel·les: ara.cat. Disponible a: http://www.ara.cat/premium/tema_del_dia/UE-amenaca-suspendre-bilaterals-Suissa_0_1082891747.html

Fernández, T (2007). *El mercat interior europeu: impacte i agenda pendent*. Disponible a: <http://economia.gencat.cat/web/.content/documents/articles/arxiu/elmercatinterioreuropeo.pdf>

Farreny, J (2012). *La Unió Europea: el mercat únic*.

Revistes

Generalitat Valenciana. *La Unió Europea: Organització i Funcionament*

•Bibliografia web

Espacio Económico Europeo, Suiza y el Norte. De Mico, P; Garcés de los Fayos, F. 2015. Parlament Europeu.

http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/es/displayFtu.html?ftuid=FTU_6.5.3.html [consulta: 7/10/2014]

Swiss policy and the European Union. 2015. Schweizerische Eidgenossenschaft.

<https://www.eda.admin.ch/dea/en/home/bilaterale-abkommen.html> [consulta: 10/11/2014]

Suissa es tanca a la Unió Europea. 2014. + 1 sumant històries.

<http://www.sumanthistories.com/veus/per-entendrens/suissa-es-tanca-unio-europea> [consulta: 25/11/2014]

2015. EFTA [en línia]

<http://www.efta.int/eea/eea-institutions> [consulta: 25/01/2015]

2015. EUR-LEX El acceso al Derecho de la Unión Europea [en línia]

<http://eur-lex.europa.eu> [consulta: 02/02/2015]

Suissa, el mercat que questiona Europa. Navarro, N. 2014. Diari Empresarial de Catalunya [en línia]

<http://www.viaempresa.cat/ca/notices/2014/02/suissa-el-mercat-que-questiona-europa-4721.php> [consulta: 27/03/2015]

Derecho de la Unión Europea. Europa.eu [en línia]

http://europa.eu/eu-law/index_es.htm [consulta: 04/04/2015]

Porque Noruega se resiste a la adhesión a la Unión Europea? Ruiz, R. 2013. Statu Quo Diplomático [en línia]

<https://statuquodiplomatico.wordpress.com/2013/07/20/por-que-noruega-se-resiste-a-la-adhesion-a-la-union-europea> [consulta: 09/02/2015]

Relocations España. [en línia]

<http://www.relocationspain.com/diferencias-entre-union-europea-espacio-economico-europeo-y-espacio-schengen/>>[consulta: 18/04/2015]

Viajar. europa.eu [en línia]

http://europa.eu/youreurope/citizens/travel/entry-exit/non-eu-nationals/index_es.htm>[consulta: 02/05/2015]

Official website of The European Union [en línia]

<http://europa.eu>>[consulta: 16/04/2015]

Delegacions de la Unió Europea. Unión Europea **Acción Exterior**[en línia]

http://eeas.europa.eu/delegations/index_es.htm&usg=ALkJrhjGC34q6_TaW5qfBxBHpY8HSPjrg>[consulta: 27/04/2015]

L'Associació Europea de Lliure Comerç veu viable una Catalunya independent mantenint els mercats exteriors. 2013. Ara.cat [en línia]

http://www.ara.cat/economia/Catalunya-Europa-independencia_0_929907226.html>[consulta: 24/03/2015]

•Legislació

Acords

Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu [en línia]

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=OJ:L:1994:001:FULL&from=EN>>

Free movement of persons Bilateral I (1999) [en línia]

<https://www.eda.admin.ch/error.html>>[consulta: 16/03/2105]

Acords de Schengen (1985 i 1990) [en línia]

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922%2802%29:fr:HTML>> [consulta: 28/02/2015]

Tractats

Tractat de Funcionament de la Unió Europea, Roma, (1957) [en línia]

http://europa.eu/eulaw/decisionmaking/treaties/pdf/consolidated_versions_of_the_treaty_on_european_union_2012/consolidated_versions_of_the_treaty_on_european_union_2012_es.pdf

Acta Única Europea, Luxemburg, (1986) [en línia]

<http://eurlex.europa.eu/legalcontent/ES/TXT/HTML/?uri=URISERV:xy0027&qid=1431447230669&from=ES>

Brusselles. Acta del Mercat Únic II, de 3 de setembre [en línia]

http://ec.europa.eu/internal_market/smact/docs/single-market-act2_es.pdf [consulta: 6/05/2015]